

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
другий (магістерський) рівень вищої освіти

**на тему: Теоретико-методичні та практичні аспекти складання та
аудиту форми 1 «Баланс» фермерського господарства**

Виконав: **Горбенко Роман Олександрович**
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник: **Довжик Олена Олександрівна**
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент: **Семенець Людмила Валентинівна**
головний фахівець з питань внутрішнього
аудиту Сумського національного аграрного
університету

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Кафедра

Освітня програма

Спеціальність

Економіки і менеджменту

Обліку і оподаткування

«Облік і оподаткування» другого
(магістерського) рівня вищої освіти

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

« 08 » _____ грудня _____

Затверджую:

М.І. Гордієнко

2023 р.

ЗАВДАННЯ **НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ** **Горбенку Роману Олександровичу**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико-методичні та практичні аспекти складання та аудиту форми 1 «Баланс» фермерського господарства

2. База практичного дослідження:

ФГ «Злагода 10» Конотопського району Сумської області

керівник роботи **Довжик Олена Олександрівна, к.е.н., доцент**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від _____

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) _____ 19 березня 2024 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична, бюджетна та податкова звітність, законодавчо - нормативні акти з питань обліку і контролю, монографії, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити понятійну сутність категорії «баланс»;

проаналізувати законодавчо-нормативну базу на якій базується складання балансу;

провести підбір та аналіз наукових літературних джерел з тематики дослідження;

навести організаційно – економічну характеристику досліджуваного підприємства;

розкрити підхід досліджуваного підприємства до методики формування балансу;

надати пропозиції щодо вдосконалення формування показників балансу;

розглянути особливості аудиту балансу підприємства;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« 08 » грудня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	грудень 2023 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2023 р. - лютий 2024 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	березень-вересень 2024 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - листопад 2024 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	грудень 2024 р. – січень 2025 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	лютий 2025 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	01-09 березня 2025 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	10-18 березня 2025 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	19 березня 2025 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	19-23 березня 2025 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	24 березня 2025 р.	

Здобувач вищої освіти за другим
(магістерським) рівнем

Роман ГОРБЕНКО

Керівник роботи

Олена ДОВЖИК

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНИК

Кваліфікаційна робота допущена до
захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і
менеджменту

Світлана ЛУКАШ

АНОТАЦІЯ

Горбенко Р.О. Теоретико-методичні та практичні аспекти складання та аудиту форми 1 «Баланс» фермерського господарства. Рукопис кваліфікаційної роботи. Суми. 2025.

Кваліфікаційна робота спрямована на дослідження методично-організаційних аспектів обліково-контрольного процесу складання балансу підприємства. Завдання кваліфікаційної роботи зводяться до наступного: дослідження сутності баланс підприємства, його видів та значення; аналіз законодавчо-нормативної, методологічної регламентації національного та міжнародного рівнів в контексті вимог до балансу та його аудиту; узагальнення теоретичних засад формування балансу та особливостей аудиторської перевірки його змісту; проведення аналітичної оцінки показників діяльності фермерського господарства; аналіз практичних аспектів формування показників досліджуваного фермерського господарства; обґрунтування напрямів удосконалення формування форми баланс та ідентифікація способів підвищення якості захисту облікових даних у господарстві; визначення ключових вимог до аудиту балансу; узагальнення теоретико-методичних аспектів аудиту балансу; конкретизація напрямів вдосконалення контрольних процедур щодо показників балансу.

У роботі обґрунтовано роль бухгалтерського балансу в управлінському процесі. Охарактеризовано систему нормативного регулювання складання балансу підприємства. З теоретичної позиції розглянуто особливості складання балансу підприємства та організації контрольних процедур.

За результатами проведеної аналітичної оцінки показників діяльності фермерського господарства встановлено, що діяльність досліджуваного господарства спрямована на досягнення мети, зазначеної вище, але із обов'язковим дотриманням наступних зобов'язань: дотримуватися цільового використання земельних ресурсів; виробництво не має негативно впливати на екологію; дотримуватися своєчасності сплати податків; забезпечувати виробництво якісної продукції та ін.

Фермерське господарство баланс складає щокварталу. Методика формування та узагальнення інформації у даній формі базується на підході, який передбачає обов'язкове дотримання норм законодавчих та нормативних документів. У роботі запропоновано напрями удосконалення формування балансу та ідентифікація способів підвищення якості захисту облікових даних.

У роботі обґрунтовано ключові вимоги до аудиту балансу, як складової фінансової звітності. Аудит бухгалтерського балансу має наступні основні функції: перевірка достовірності та правильності фінансової звітності; оцінка ефективності та ефективності внутрішнього контролю компанії; встановлення та ідентифікація ризиків фінансової діяльності підприємства; допомога у виявленні шляхів удосконалення фінансового управління; надання рекомендацій з покращення фінансової звітності та внутрішнього контролю. Обґрунтовано напрями удосконалення внутрішнього контролю в частині тематики дослідження.

Ключові слова: аудит, баланс, бухгалтерський облік, звітність, контроль, ризик.

ANNOTATION

Gorbenko R. Theoretical, methodological and practical aspects of drawing up and auditing the form 1 «Balance» of a farm. Manuscript of qualification work. Sumy. 2025.

The qualification work is aimed at studying the methodological and organizational aspects of the accounting and control process of drawing up the enterprise balance sheet. The tasks of the qualification work are as follows: studying the essence of the enterprise balance sheet, its types and significance; analyzing the legislative and regulatory, methodological regulation of the national and international levels in the context of the requirements for the balance sheet and its audit; generalizing the theoretical principles of forming the balance sheet and the features of the audit of its content; conducting an analytical assessment of the farm's performance indicators; analyzing the practical aspects of forming the indicators of the studied farm; substantiating the directions for improving the formation of the balance sheet form and identifying ways to improve the quality of

protection of accounting data in the farm; determining the key requirements for the balance sheet audit; generalizing the theoretical and methodological aspects of the balance sheet audit; specifying the directions for improving control procedures for balance sheet indicators.

The paper substantiates the role of the accounting balance sheet in the management process. The system of regulatory regulation of drawing up the enterprise's balance sheet is characterized. From a theoretical perspective, the features of drawing up the enterprise's balance sheet and organizing control procedures are considered.

According to the results of the analytical assessment of the farm's performance indicators, it was established that the activities of the studied farm are aimed at achieving the goal specified above, but with the mandatory observance of the following obligations: to adhere to the targeted use of land resources; production should not negatively affect the environment; to comply with the timeliness of tax payments; to ensure the production of quality products, etc.

The farm prepares a balance sheet quarterly. The methodology for forming and summarizing information in this form is based on an approach that provides for mandatory compliance with the norms of legislative and regulatory documents. The paper proposes directions for improving the formation of the balance sheet and identifies ways to improve the quality of accounting data protection.

The paper substantiates the key requirements for the audit of the balance sheet as a component of financial reporting. The audit of the balance sheet has the following main functions: checking the reliability and correctness of financial reporting; assessing the effectiveness and efficiency of the company's internal control; establishing and identifying risks to the financial activities of the enterprise; assisting in identifying ways to improve financial management; providing recommendations for improving financial reporting and internal control. The directions for improving internal control in the research topic are substantiated.

Key words: audit, balance sheet, accounting, reporting, control, risk.

ЗМІСТ

	ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ТА АУДИТУ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1	Баланс підприємства: сутність, види, значення	11
	Законодавчо-нормативна, методологічна регламентація	14
1.2	національного та міжнародного рівнів в контексті вимог до балансу та його аудиту	
1.3	Теоретичні засади формування балансу та особливостей аудиторської перевірки його змісту	18
РОЗДІЛ 2	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФОРМИ 1 «БАЛАНС» ФГ «ЗЛАГОДА 10»	22
2.1	Аналітична оцінка показників діяльності фермерського господарства	22
2.2	Формування показників форми 1 «Баланс» ФГ «Злагода 10»	29
	Напрями удосконалення формування форми 1-м «Баланс»	37
2.3	та ідентифікація способів підвищення якості захисту облікових даних у ФГ «Злагода 10»	
РОЗДІЛ 3	АУДИТ ФОРМИ 1 «БАЛАНС»	43
3.1	Ключові вимоги до аудиту форми 1-м «Баланс»	43
3.2	Теоретико-методичні аспекти аудиту форми 1-м «Баланс»	52
3.3	Конкретизація напрямів вдосконалення контрольних процедур щодо показників балансу	58
	ВИСНОВКИ	64
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
	ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність теми. Баланс (Звіт про фінансовий стан) є елементом фінансової звітності підприємства, який відіграє важливу роль у системі управління. Він надає інформацію про фінансовий стан бізнес-суб'єктів на певний момент часу, допомагаючи керівництву, інвесторам та іншим зацікавленим сторонам приймати обґрунтовані рішення. Досліджувана форма фінансової звітності структурує інформацію про активи, зобов'язання і власний капітал, що дає змогу оцінити загальну фінансову позицію підприємства та його платоспроможність; показує, чи має бізнес-суб'єкт достатньо короткострокових активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань; здійснити реалістичну оцінку щодо достатності ресурсів для подальшого розвитку господарюючого суб'єкта. Баланс є основою для розробки фінансових планів і прогнозів, адже аналіз змін у фінансовому стані дозволяє ефективно планувати розвиток і фінансову стратегію.

Зазначений перелік аргументів щодо важливості форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» не є кінцевим, проте він засвідчує необхідність застосування відповідального підходу бухгалтерів щодо процесу його складання.

У сучасних турбулентних умовах особливої актуальності набуває аудит фінансового стану, у результатах якого зацікавлене широке коло стейкхолдерів: власники, кредитори, працівники, держава, покупці, постачальники та ін.

Тому, питання обліково-контрольного процесу складання балансу підприємства є постійно актуальним у науковому соціумі.

Наукову основу в системі досліджень різних ключових аспектів обліково-контрольного процесу складання балансу підприємства формують наукові доробки Бутинець Ф.Ф. [1], Візіренко С.В. [2], Гуменюк А.Ф. [6], Замула І.В. [8], Назаренко І.М. [16], Проскуріна Н.М. [21, 25] та ін.

Зв'язок роботи з науковою темою. Кваліфікаційна робота виконувалася в межах науково-дослідної теми Сумського національного аграрного університету кафедри обліку і оподаткування: «Обліково-інформаційне забезпечення

діагностики діяльності бізнес-суб'єктів (номер державної реєстрації 0119U103685)».

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження організаційно-методичних засад обліково-контрольного процесу складання бухгалтерського балансу та обґрунтування пріоритетних напрямів вдосконалення в контексті тематики дослідження.

Відповідно, завданнями написання кваліфікаційної роботи є:

- дослідження сутності баланс підприємства, його видів та значення;
- аналіз законодавчо-нормативної, методологічної регламентації національного та міжнародного рівнів в контексті вимог до балансу та його аудиту;
- узагальнення теоретичних засад формування балансу та особливостей аудиторської перевірки його змісту;
- проведення аналітичної оцінки показників діяльності фермерського господарства;
- аналіз практичних аспектів формування показників форми 1 «Баланс» ФГ «Злагода 10»;
- обґрунтування напрямів удосконалення формування форми 1-м «Баланс» та ідентифікація способів підвищення якості захисту облікових даних у ФГ «Злагода 10»;
- визначення ключових вимог до аудиту форми 1-м «Баланс»;
- узагальнення теоретико-методичних аспектів аудиту форми 1-м «Баланс»;
- конкретизація напрямів вдосконалення контрольних процедур щодо показників балансу.

Об'єктом дослідження є обліково-контрольний процес складання балансу підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, концептуальних і практичних аспектів, пов'язаних з складанням та аудитом бухгалтерського балансу.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано значну кількість методів наукового дослідження, а саме: абстрактно-

логічні, групування, економіко-математичні, порівняння, графічні, узагальнення, конкретизації, деталізації, аналізу та ін.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження становлять нормативні документи та журнали, які включені до міжнародних наукометричних баз Scopus, дані річної фінансової звітності досліджуваного підприємства за період 2021 – 2023 рр., бухгалтерські документи, інтернет-ресурси, власні наукові напрацювання та ін.

Елементи наукової новизни. Результати наукового дослідження мають елементи наукової новизни та полягають в обґрунтуванні положень, яким притаманний статус вдосконалення або подальшого розвитку, а саме:

вдосконалено:

- обґрунтування пропозицій щодо удосконалення процесу формування показників балансу в частині деталізації алгоритмічного процесу за умов використання спеціалізованого програмного забезпечення, що відповідає вимогам та підходам в умовах цифровізації;

набуло подальшого розвитку:

- деталізація особливостей захисту облікових даних в умовах використання спеціалізованого програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, що передбачає виконання резервного копіювання, архівування даних, а також способи боротьби із зовнішніми та внутрішніми загрозами;

- обґрунтування організаційно-методичних аспектів аудиту форми 1 «Баланс» з деталізацією стадій аудиту, нормативного регулювання, методологічного забезпечення, методичних принципів та документального забезпечення;

- конкретизація напрямів вдосконалення внутрішніх контрольних процедур, які спрямовані на контролювання фінансового стану та оцінку ризику банкрутства.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення кваліфікаційної роботи можуть бути прийняті до впровадження в освітній процес, а також в практичну діяльність досліджуваного підприємства.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, наукові положення та висновки, які представлені в роботі, одержані здобувачем вищої освіти особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати наукових досліджень були обговорені на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: VIII міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (м. Харків, 21-22 березня 2024 р.), III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації» (м. Суми, 19 листопада 2024 р.).

Публікації. Основні результати кваліфікаційної роботи викладено в 2 наукових працях загальним обсягом 0,4 ум. друк. арк.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 72 сторінки, робота містить 6 таблиць, 30 рисунків. Список використаних джерел налічує 33 джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ТА АУДИТУ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Баланс підприємства: сутність, види, значення

Бухгалтерський баланс у процесі управління підприємством відображає фінансове становище компанії на конкретну дату. Цей фінансовий звіт показує всі активи компанії (такі як грошові кошти, майно, запаси тощо), її зобов'язання (такі як кредиторська заборгованість, позики) і власний капітал. Значення балансу у процесі управління полягає в тому, що він допомагає керівництву підприємства приймати обґрунтовані рішення. Аналізуючи баланс, менеджери можуть оцінити фінансову стійкість компанії, її здатність виживати в умовах ринкової конкуренції, розробляти стратегії розвитку та визначати пріоритети і напрямки діяльності. Таким чином, бухгалтерський баланс є важливим інструментом для ефективного управління підприємством, який допомагає забезпечити економічну стабільність і успішність бізнесу.

Баланс підприємства доцільно інтерпретувати як таблицю, яка має встановлену форму та структуру, узагальнює інформацію щодо активів бізнес-суб'єкта, які формуються за рахунок необоротної, оборотної компоненти та необоротних активів, призначених для продажу та груп вибуття, а також акумулює інформацію щодо пасивів, які є джерелом формування активів та складаються з власного капіталу, зобов'язань та забезпечень (довгострокових, поточних та зобов'язань, пов'язаних з необоротними активами, утримуваними для продажу, та груп вибуття) [9].

З позиції бухгалтерського обліку баланс – це:

- елемент методу бухгалтерського обліку;
- складова фінансової звітності;
- метод групування на відповідну дату активів та джерел їх формування.

Види бухгалтерського балансу за різними класифікаційними ознаками подані на рисунку 1.1.

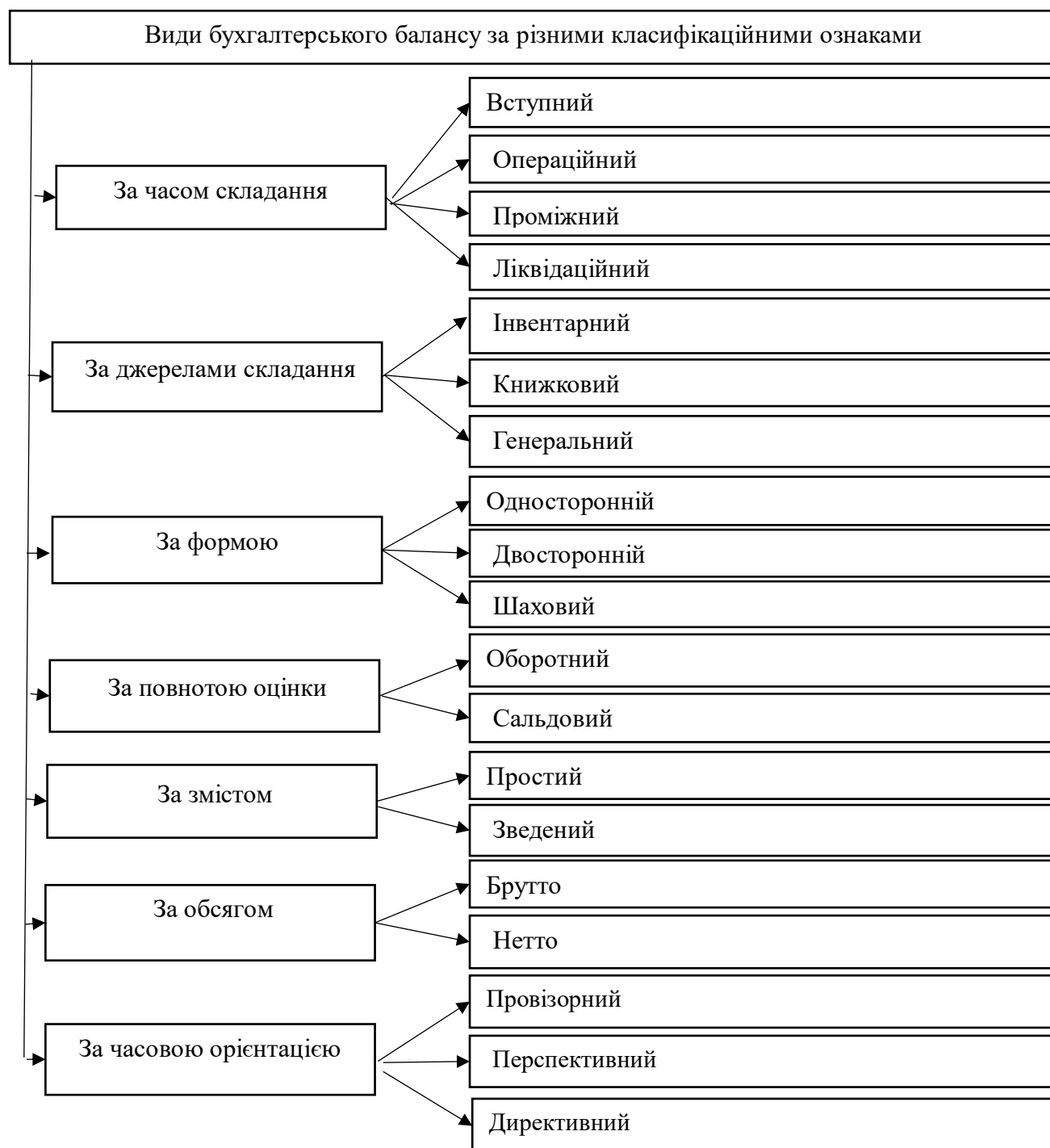

Рисунок 1.1 - Види бухгалтерського балансу за різними класифікаційними ознаками

**Джерело: складено автором.*

У інформації, яка акумулюється у балансі зацікавлені як зовнішні, так і внутрішні користувачі.

Наприклад, потреби зовнішніх користувачів обумовлюються наступним:

- інвестори: фінансові показники забезпечують провести реалістичну оцінку ризиків інвестування;
- кредитори: кредитоспроможність боржника визначається на підставі фінансових показників;
- держава: своєчасність сплати податків є актуальним питанням щодо формування бюджету країни;
- споживачі: якість товарів залежить від фінансової спроможності виробника;
- аудитори: якість аудиторської перевірки та надання інших видів послуг залежить від достовірності фінансових показників.

Щодо внутрішніх користувачів, то їх потреби у зацікавленості даних балансу обумовлюються наступним:

- менеджери, керівники: оцінка ефективності діяльності підприємства, правильність визначення стратегічних рішень залежить від достовірної фінансової інформації;
- фінансові аналітики: прогнозування діяльності підприємства має відбуватися на достовірних фінансових показниках;
- бухгалтери: підтвердження їх компетентності, відповідальності залежить від якісного ведення обліку, достовірних даних як обліку, так і фінансової звітності;
- співробітники: успішна діяльність, розвиток підприємства, заробітна плата працівників залежить від фінансового стану господарюючого суб'єкта;
- відділ продажу: оцінка ринкових позицій підприємства здійснюється на підставі фінансових показників;
- внутрішні аудитори: оцінка ризиків має здійснюватися на достовірних фінансових показника [13].

Форма 1 «Баланс» повинна відповідати наступним якісним характеристикам, які узагальнені на рисунку 1.2.

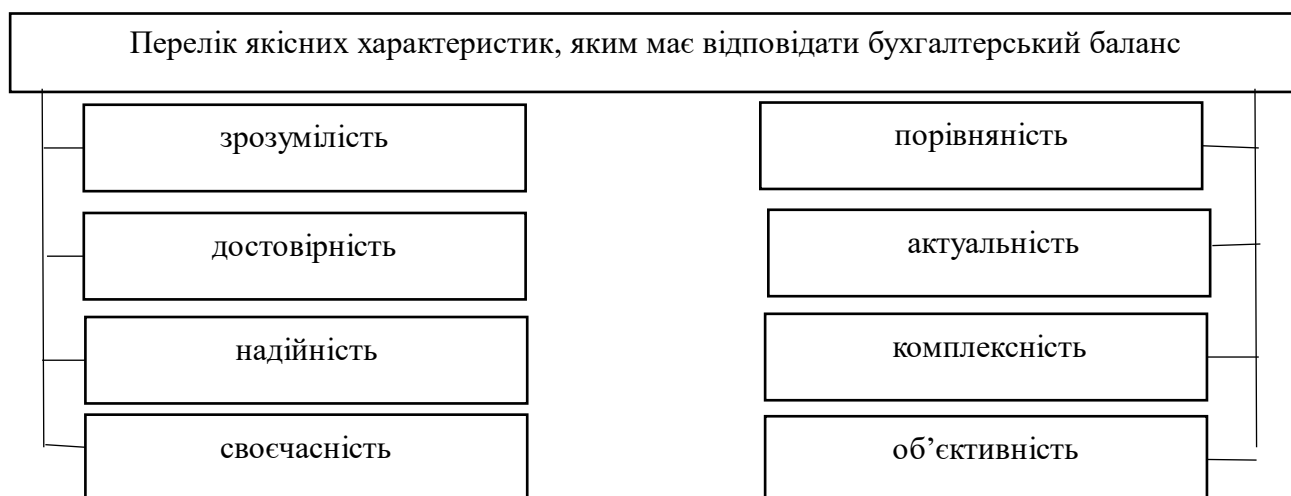

Рисунок 1.2 - Перелік якісних характеристик, яким має відповідати бухгалтерський баланс

**Джерело: складено автором за матеріалами [12].*

Отже, бухгалтерський баланс є важливою компонентою інформаційного забезпечення управлінського процесу. Цей фінансовий документ надає звітність про фінансовий стан підприємства в певний момент часу, показує активи, власний капітал та зобов'язання. Інформація, яку ми отримуємо з балансу, допомагає управлінцям приймати обґрунтовані рішення щодо фінансової стратегії та діяльності підприємства.

1.2 Законодавчо-нормативна, методологічна регламентація національного та міжнародного рівнів в контексті вимог до балансу та його аудиту

Нормативне регулювання грає ключову роль у процесі складання бухгалтерського балансу. Це дозволяє забезпечити стандартизацію та однаковий підхід до обліку фінансової інформації у всіх компаніях. Нормативи визначають правила та принципи, за якими потрібно скласти бухгалтерську звітність, що

забезпечує її об'єктивність та надійність. Дотримання нормативів також сприяє підвищенню довіри до фінансової звітності компанії з боку стейкхолдерів. Тому важливо, щоб підприємства дотримувалися всіх вимог нормативів у процесі складання бухгалтерського балансу.

Недотримання вимог законодавства у процесі складання бухгалтерського балансу може мати серйозні наслідки для підприємства. Серед них можуть бути штрафи та інші санкції від податкових органів або інших контролюючих органів. Крім того, це може призвести до втрати довіри з боку інвесторів та партнерів, а також негативно вплинути на репутацію компанії. Тому дотримання всіх вимог законодавства у бухгалтерському обліку є дуже важливим для успішної діяльності підприємства.

Ідентифікація термінологічного апарату, який відображається у бухгалтерському балансі, мета, принципи, валюта, загальні вимоги, деталізація звітного періоду, а також вимоги щодо подання, офіційного оприлюднення досліджуваної форми звітності, як складової компоненти фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Важливу функціональну місію відіграє Концептуальна основа фінансової звітності, яка в контексті бухгалтерського балансу акумулює наступну інформацію:

- мета;
- інформація про ресурси економічні, які формують базис даних про фінансовий стан;
- особливості відображення подій, наслідками яких є зміни у складі економічних ресурсів;
- перелік якісних характеристик фінансової інформації з позиції корисності;
- деталізація якісних характеристик посилювального характеру;
- особливості відображення показників у фінансовій звітності, які визначають фінансовий стан [12].

Стандарти бухгалтерського обліку відіграють важливу роль у процесі складання бухгалтерського балансу. Вони визначають правила та принципи, які повинні бути використані підприємствами при складанні фінансової звітності. Стандарти забезпечують єдність та послідовність у фінансовій звітності, що дозволяє користувачам порівнювати результати діяльності різних підприємств. Під час складання бухгалтерського балансу бухгалтер повинен дотримуватися встановлених стандартів, які визначають засоби, кредитори, заборгованість, власний капітал, а також правила визнання доходів та витрат. Це допомагає забезпечити об'єктивність та достовірність фінансової звітності підприємства. Отже, стандарти бухгалтерського обліку є невід'ємною частиною процесу складання бухгалтерського балансу, оскільки вони забезпечують правильність та спрощують порівняння фінансової звітності різних підприємств.

На рисунку 1.3 подано перелік стандартів бухгалтерського рівня національного та міжнародного рівня, норми якого повинні бути враховані у процесі формування показників бухгалтерського балансу.

Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності визначено загальні регламентації щодо заповнення фінансової звітності, а в частині бухгалтерського балансу розкриваються наступні аспекти:

- мета складання;
- умови відображення активів та пасивів;
- у розрізі статей деталізується інформація як відображаються активи, власний капітал, зобов'язання [14].

Розглядаючи нормативну регламентацію аудиторської перевірки доцільно також зафіксувати як законодавчі документи національного рівня, так і нормативні документи нормативного рівня. Зокрема, ключові питання щодо організації, реалізації аудиторської діяльності задекларовані у Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [22].

Відносно міжнародної регламентації, потрібно акцент зробити на міжнародних стандартах аудиту. Міжнародні стандарти аудиту (МСА) є нормативно-правовими документами, які встановлюють вимоги і рекомендації для

проведення аудиторської діяльності. Вони важливі для забезпечення високої якості і професіоналізму в аудиторській сфері. Дотримання цих стандартів допомагає забезпечити незалежність, об'єктивність та повноту результатів аудиту [31].

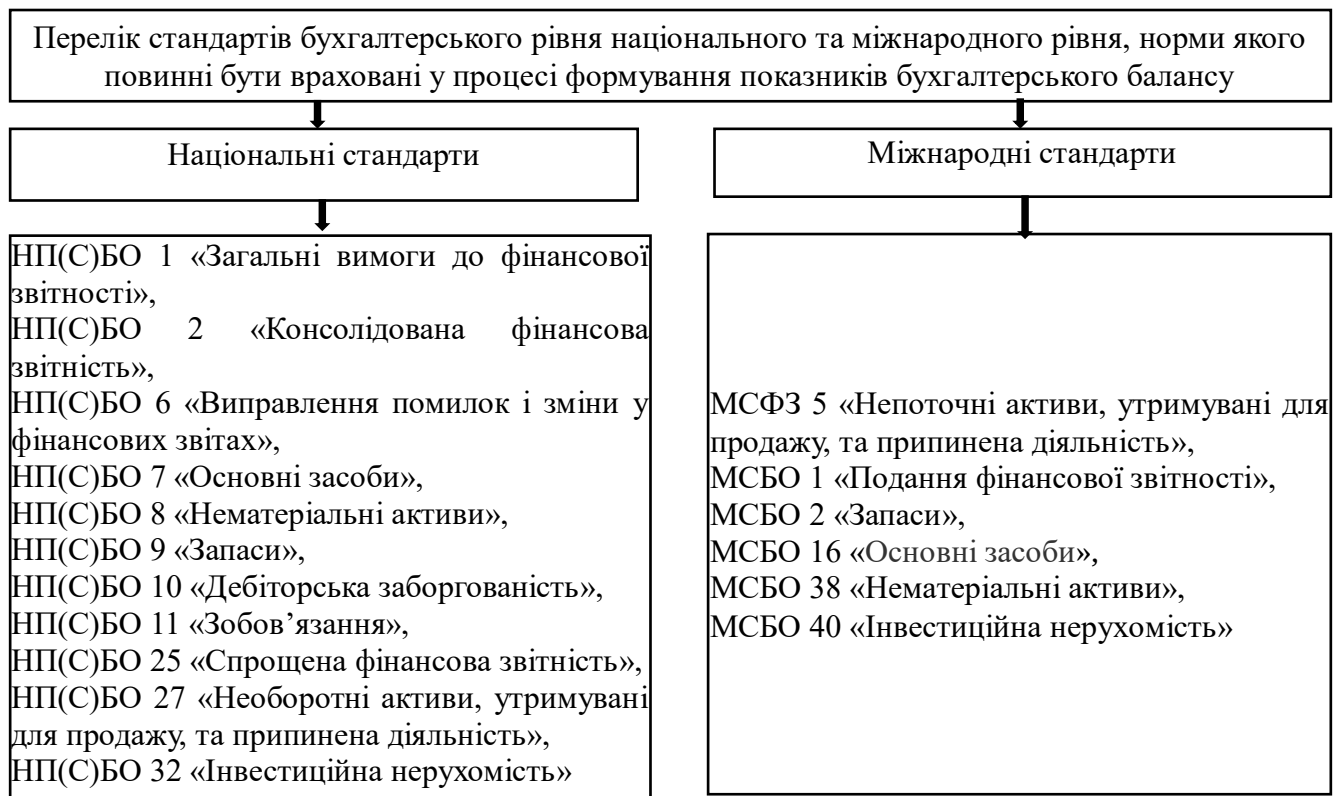

Рисунок 1.3 - Перелік стандартів бухгалтерського рівня національного та міжнародного рівня, норми якого повинні бути враховані у процесі формування показників бухгалтерського балансу

**Джерело: складено автором.*

Основні переваги використання міжнародних стандартів аудиту у процесі проведення аудиту включають:

- оптимізація процесу аудиту: стандарти визначають чіткі рекомендації і вимоги, які спрощують проведення аудиту та дозволяють його ефективно проводити;
- спрощення порівняння: використання стандартів допомагає забезпечити порівнянність результатів аудиту між різними компаніями та періодами;

- забезпечення високої якості: МСА пропонують високі стандарти професійної поведінки, що допомагають забезпечити якість проведення аудиту.

Врахування цих переваг підтверджує важливість використання міжнародних стандартів аудиту у процесі проведення аудиту для ефективного і надійного оцінювання фінансової звітності компанії.

1.3 Теоретичні засади формування балансу та особливостей аудиторської перевірки його змісту

Розвиток бухгалтерського балансу пройшов певний еволюційний шлях. Змінювалася структура, додавалися / видалялися статті, розділи, змінювалися назви розділів, збільшувалася кількість вписуваних рядків та ін.

Слушною є думка колективу авторів Леги О.В., Єрмолаєвої М.В., Тютюнник С.В., що зміни структури досліджуваної форми, яка затверджена та використовуються в Україні, характеризуються позитивним трендом. Науковиці зазначають, що в умовах військової агресії, баланс є дієвим інструментом адаптації, реакції підприємства до непередбачуваних обставин, оскільки бізнес-суб'єкти можуть адаптуватися за різними важливими стратегічними напрямками:

- 1) адаптація до нестабільності (адаптувати структуру активів, пасивів, що дозволить підтримати оптимальний рівень економічної безпеки);
- 2) дотримуватися пріоритетності діагностики за параметрами ліквідності, що вимагає посиленого контролю за розміром поточних зобов'язань;
- 3) забезпечити підхід до оцінки активів з урахуванням ймовірних змін у виробничій інфраструктурі;
- 4) прозорість у звітуванні, забезпечувати високий рівень довіри до показників балансу [13].

Розглядаючи важливість бухгалтерського балансу, варто зазначити, що його показники можуть бути використані у процесі управління підприємством за допомогою аналітичної панелі – дашборд, який надає можливість швидкого та зручного отримання інформації про різні аспекти діяльності компанії, такі як

фінансові показники, виробничі процеси, маркетингові дані тощо. Це дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення на основі актуальної інформації. Такий інструмент може значно полегшити процес моніторингу фінансової стійкості та ефективності підприємства.

На рисунку 1.4 подамо узагальнений інформаційний базис, який є важливим для заповнення балансу.

АКТИВ ФОРМИ 1 «БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)»			
<i>Розділ 1 «Необоротні активи»</i>	<i>Розділ 2 «Оборотні активи»</i>	<i>Розділ 3 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття»</i>	
Дт 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, Кт 13	Дт 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 39, 64, Кт 38	Дт 28	
ПАСИВ ФОРМИ 1 «БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)»			
<i>Розділ 1 «Власний капітал»</i>	<i>Розділ 2 «Довгострокові зобов'язання та забезпечення»</i>	<i>Розділ 3 «Короткострокові зобов'язання та забезпечення»</i>	<i>Розділ 4 «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття»</i>
Кт 40, 41, 42, 43, 46, 45, Дт / Кт 44	Кт 47, 48, 49, 50, 51, 52, 52, 54, 55	Кт 47, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69	Кт 68

Рисунок 1.4 - Узагальнений інформаційний базис заповнення балансу

**Джерело: складено автором за матеріалами [5].*

Відносно аудиторської перевірки, доцільно зазначити, що аудит бухгалтерського балансу - це процедура, під час якої незалежний аудитор аналізує фінансову звітність компанії, включаючи баланс, з метою підтвердження її

достовірності та правильності. Основними напрямками аудиту бухгалтерського балансу є:

1. Перевірка правильності класифікації та оцінки активів, пасивів і власного капіталу компанії.
2. Перевірка наявності та правильності реєстрації фінансових операцій.
3. Перевірка відповідності фінансової звітності вимогам законодавства та стандартів фінансової звітності.
4. Виявлення можливих ризиків та неточностей у фінансовій звітності.
5. Надання рекомендацій з удосконалення фінансового обліку та звітності компанії [4].

Ці напрями допомагають забезпечити надійність та об'єктивність фінансової звітності компанії.

Проведення аудиту балансу підприємства є необхідним для забезпечення достовірності та правильності фінансової звітності компанії.

Переваги аудиту балансу та фінансового стану підприємства включають:

1. Виявлення можливих фінансових ризиків та шахрайства: аудит допомагає виявити будь-які недоліки чи маніпуляції у фінансовій звітності, що можуть призвести до фінансових втрат для компанії.
2. Підвищення довіри: проведення аудиту свідчить про те, що підприємство дотримується стандартів обліку та фінансової звітності, що сприяє підвищенню довіри як державних установ, так і потенційних інвесторів.
3. Оптимізація фінансових процесів: аудитор може зробити рекомендації щодо покращення фінансових процесів та управління для підприємства, що сприяє підвищенню ефективності діяльності.
4. Дотримання законодавства: аудит допомагає переконатися, що підприємство дотримується всіх вимог законодавства у сфері фінансової звітності та обліку.
5. Встановлення слабких сторін: аудитор може виявити слабкі сторони в управлінні та фінансовій діяльності підприємства, що дозволяє прийняти заходи для їх виправлення.

Для якісного аудиту, підприємству потрібно правильно обрати аудиторську фірму, адже в Україні відсутній процес рейтингування щодо якості надання аудиторських послуг. Тому актуальними критеріями вибору аудиторської фірми для співпраці є: досвід аудиторів; термін роботи аудиторів у відповідній сфері; організація внутрішнього контролю якості в аудиторській фірмі; діюча в аудиторській фірмі політика підвищення кваліфікації аудиторів; наявність у аудиторській фірмі системи моніторингу щодо якості надання аудиторами послуг; рівень діджиталізації аудиторської перевірки.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ ФОРМИ 1 «БАЛАНС» ФГ «ЗЛАГОДА 10»

2.1 Аналітична оцінка показників діяльності фермерського господарства

ФГ «Злагода 10», географічне місце розташування якого – с. Степанівка, Конотопського району, Сумської області, здійснює свою діяльність, види якої чітко визначені Статутом, з метою одержання доходу за рахунок виробництва, а також переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

ФГ має 1 засновника (Ковтуненко А.І.) та 2 члени ФГ (Ковтуненко В.А., Ковтуненко Н.І.). Майно ФГ на 100 % сформовано засновником. Принцип діяльності господарства – самоокупність, засновник є головою ФГ.

Діяльність досліджуваного господарства спрямована на досягнення мети, зазначеної вище, але із обов'язковим дотриманням наступних зобов'язань:

- дотримуватися цільового використання земельних ресурсів;
- виробництво не має негативно впливати на екологію;
- дотримуватися своєчасності сплати податків;
- забезпечувати виробництво якісної продукції та ін.

Аналітичну оцінку основних показників фермерського господарства проведено за даними звітності, використовуючи часовий діапазон 2021 – 2023 рр. (додаток А). У таблиці 2.1 подано вартісну та структурну аналітику активів.

Подана у таблиці 2.1 розрахункова аналітика показників дає підстави зафіксувати, що активи у 2023 році порівняно з 2021 роком за вартісним параметром в цілому збільшилися на 20191,60 тис. грн, що є закономірним фактом, оскільки необоротні активи за рахунок збільшення вартості основних засобів (на 2742,80 тис. грн) та довгострокових біологічних активів (на 72,90 тис. грн) збільшилися на 2815,70 тис. грн., а оборотні активи за рахунок збільшення вартості запасів (на 8511,50 тис. грн.), дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (на

3077,30 тис. грн.), іншої поточної дебіторської заборгованості (на 803,00 тис. грн), грошових коштів та їх еквівалентів (на 6295,60 тис. грн.) при одночасному зменшенні поточних біологічних активів (на 33,10 тис. грн), дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 1278,40 тис. грн).

Таблиця 2.1 – Вартісна та структурна аналітика активів ФГ «Злагода 10»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відх. +, - 2023 р. від 2021 р., тис. грн.
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
Основні засоби	55447,00	54,31	56275,30	54,27	58189,80	47,59	+2742,80
Довгострокові біологічні активи	64,50	0,06	271,40	0,26	137,40	0,11	+72,90
Всього необоротних активів	55511,50	54,37	56546,70	54,53	58327,20	47,70	+2815,70
Запаси	38002,30	37,23	41843,70	40,35	46513,80	38,04	+8511,50
Поточні біологічні активи	154,00	0,15	153,50	0,15	120,90	0,10	-33,10
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4959,30	4,86	1361,90	1,31	8036,60	6,57	+3077,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1278,40	1,25	1124,50	1,08	-	-	-1278,40
Інша поточна дебіторська заборгованість	692,50	0,68	481,80	0,46	1495,50	1,22	+803,00
Гроші та їх еквіваленти	1486,50	1,46	2189,00	2,12	7782,10	6,37	+6295,60
Всього оборотних активів	46573,00	45,63	47154,40	45,47	63948,90	52,30	+17375,90
Всього активів	102084,50	100	103701,10	100	22276,10	100	+20191,60

*Джерело: складено автором за даними форми «Баланс» ФГ «Злагода 10».

Структурна аналітика компонент активів засвідчує певні коливання в розрізі їх видів, адже у 2021 році відношення необоротних до оборотних активів становило 54,37 % : 45,63 %, у 2022 році – 54,53 % : 45,47 %, а в 2023 році: 47,70 % : 52,30 %. Проте, найбільша частка у структурі належить основним засобам (2021 рік – 54,31 %, 2022 рік – 54,27 %, 2023 рік – 47,59 %) та запасам (2021 рік – 37,23 %, 2022 рік – 40,35 %, 2023 рік – 38,04 %).

У таблиці 2.2 подано вартісну та структурну аналітику пасивів.

Дані таблиці 2.2 засвідчують, що в цілому вартісний вибір пасивів у 2023 році порівняно з 2021 роком збільшився на 20191,60 тис. грн., що є результатом збільшення власного капіталу на 6248,70 тис. грн. за рахунок нерозподіленого прибутку, поточних зобов'язань на 15590,50 тис. грн. за рахунок короткострокових кредитів банків (на 10810,00 тис. грн.), поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (на 4559,00 тис. грн), поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 9,10 тис. грн.), інших поточних зобов'язань (на 212,40 тис. грн.), а також на 1647,60 тис. грн зменшенні довгострокових зобов'язань, які представлені довгостроковими кредитами.

Таблиця 2.2 – Вартісна та структурна аналітика пасивів

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відх. +, - 2023 р. від 2021 р., тис. грн.
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
Зареєстрований (пайовий) капітал	10,00	0,01	10,00	0,01	10,00	0,01	-
Нерозподілений прибуток	72936,20	71,45	74474,80	71,82	79184,90	64,76	+6248,70
Всього власного капіталу	72946,20	71,46	74484,80	71,83	79194,90	64,77	+6248,70
Всього довгострокових зобов'язань, цільового фінансування та забезпечення	11954,70	11,70	7432,60	7,17	10307,10	8,43	-1647,60
Короткострокові кредити банків	16690,00	16,35	14330,00	13,82	27500,00	22,49	+10810,00
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	480,90	0,47	7439,40	7,17	5039,90	4,12	+4559,00
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	5,30	0,01	14,30	0,01	14,40	0,01	+9,10
Інші поточні зобов'язання	7,40	0,01	-	-	219,80	0,18	+212,40
Всього поточних зобов'язань	17183,60	16,84	21783,70	21,00	32774,10	26,80	+15590,50
Всього пасивів	102084,50	100	103701,10	100	122276,10	100	+20191,60

*Джерело: складено автором за даними форми «Баланс» ФГ «Злагода 10».

Щодо структурної аналітики потрібно зафіксувати наступну тенденцію співвідношення власного капіталу: довгострокових зобов'язань, цільового фінансування та забезпечення: поточних зобов'язань у 2021 році - 71,46% : 11,70 % : 16,84 %; 2022 році – 71,83 % : 7,17 % : 21,00 %; 2023 році – 64,77 % : 8,43 % : 26,80 %. Відповідно, протягом трьох років дослідження домінуюча компонента є власний капітал.

Оціночні показники результативності діяльності ФГ «Злагода 10» у динаміці подані у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Оціночні показники результативності діяльності господарства

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відх. (+/-) 2023 р. від 2021 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	62529,00	63785,70	89904,40	+27375,40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	50324,90	58167,10	76802,00	+26477,10
Валовий прибуток, тис. грн.	12204,10	5618,60	13102,40	+898,30
Інші операційні витрати, тис. грн.	804,50	2358,30	1769,80	+965,30
Інші доходи, тис. грн.	1363,40	86,80	138,80	-1224,60
Інші витрати, тис. грн.	2222,10	1808,50	1761,30	-460,80
Чистий прибуток, тис. грн.	10540,9	1538,60	4710,10	-5830,80

**Джерело: складено автором за даними форми «Звіт про фінансові результати» ФГ «Злагода 10».*

Узагальнені оціночні показники результативності діяльності господарства у таблиці 2.3 засвідчують, що господарство у 2023 році порівняно з 2021 роком збільшило дохід від реалізації на 27375,40 тис. грн., але собівартість реалізованої продукції за цей же порівняльний період також збільшилася на 26477,10 тис. грн. Проте, потрібно зафіксувати позитивні зміни щодо розміру валового прибутку, який у 2023 році був у розмірі 13102,40 тис. грн., що на 898,30 тис. грн. більше ніж у 2021 році. Крім того, у звітному періоді порівняно з базисним збільшилися інші операційні витрати на 965,30 тис. грн. та зменшилися інші доходи та інші витрати (на 1224,60 тис. грн. та 460,80 тис. грн). У результаті всіх зафіксованих тенденціальних змін у 2023 році чистий прибуток скла 4710,10 тис. грн., що на 5830,80 тис. грн. менше ніж у 2021 році.

Аналітичну оцінку діяльності показників доцільно доповнити аналізом коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності. Відповідно, у таблиці 2.4 подано узагальнений розрахунок коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності (фінансової стійкості).

Таблиця 2.4 – Узагальнені значення розрахованих коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності ФГ «Злагода 10»

Коефіцієнти	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,09	0,10	0,24
Коефіцієнт покриття	2,71	2,16	1,95
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,49	0,24	0,53
Коефіцієнт платоспроможності	0,71	0,72	0,65
Коефіцієнт фінансування	0,39	0,39	0,54
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними запасами	0,37	0,38	0,33
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,40	0,34	0,39

**Джерело: складено автором за даними форми «Баланс» ФГ «Злагода 10».*

У контексті оцінки ліквідності відповідно до даних таблиці 2.4 зазначимо позитивну тенденцію щодо абсолютної ліквідності, яка відповідає нормативу та в динаміці має тенденцію до збільшення (на 0,15). Коефіцієнт покриття відповідає нормативу, проте у 2023 році порівняно з 2021 роком його розрахункове значення зменшилося на 0,76, що є наслідком тенденціального зростання поточних зобов'язань. Розрахункові значення коефіцієнта швидкої ліквідності за період дослідження не відповідають нормативу, адже його значення у 2021 році склало 0,49, 2023 році – 0,24, 2023 році – 0,53, як позитивну тенденцію доцільно відмітити зростання у звітному періоді порівняно з базисним.

Щодо платоспроможності (фінансової стійкості), то у загальному ситуація не є критичною, що можна підтвердити наступними фактами. Коефіцієнт платоспроможності за досліджуваний період відповідав нормативу, але у 2023 році порівняно з 2021 роком розрахункове значення зменшилося на 0,06. Коефіцієнт фінансування навпаки збільшився на 0,15, що не є позитивним та засвідчує залежність діяльності від зовнішніх джерел. Відносно коефіцієнта забезпеченості оборотними запасами, то у 2023 році розрахункове значення склало 0,33, що на 0,04 менше ніж у 2021 році, крім того, даному показнику властива відповідність

нормативну. На 0,01 у 2023 році порівняно з 2021 роком зменшилося значення коефіцієнта маневреності власного капіталу, але відповідність нормативу дотримується.

Оцінка рентабельності діяльності фермерського господарства буде здійснена за даними рисунка 2.1.

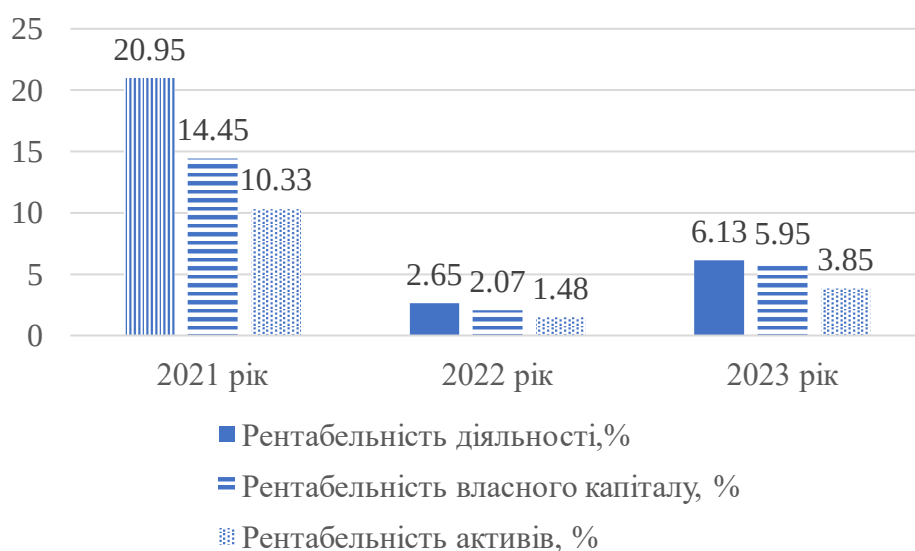

Рисунок 2.1 – Показники рентабельності ФГ «Злагода 10»

**Джерело: складено автором за даними форми 1 «Баланс» та форми 2 «Звіт про фінансові результати» ФГ «Злагода 10».*

За даними, поданими на рисунку 2.1, необхідно зазначити, що всі показники рентабельності у динаміці зменшуються, оскільки у 2023 році у порівнянні з 2021 роком відбулося суттєве зменшення розміру чистого прибутку, що підтверджено даними таблиці 2.3., відповідно рентабельність активів зменшилася на 6, 48 п.в., рентабельність власного капіталу – на 8,5 п.в., рентабельність діяльності – на 14,82 п.в.

Управління ФГ вимагає постійного контролю та аналізу показників ділової активності. Це допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення, планувати стратегію розвитку та вчасно реагувати на зміни у бізнес-середовищі. Врахування показників даної групи допомагає покращити фінансове становище господарюючого суб'єкта та забезпечити його стійкий розвиток. У таблиці 2.5

узагальнено оціночні розрахункові показники ділової активності досліджуваного ФГ.

Таблиця 2.5 - Оціночні розрахункові показники ділової активності ФГ

Назви коефіцієнтів	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відх. (+/-) 2023 р. від 2021 р.
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	9,02	21,49	8,91	-0,11
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	126,68	8,56	16,8	-109,88
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, обороти	0,86	0,86	1,07	+0,21

**Джерело: складено автором за даними форми 1 «Баланс» та форми 2 «Звіт про фінансові результати» ФГ «Злагода 10».*

Проведені розрахунки, які узагальнені у таблиці 2.4, дозволяють подати наступні висновки. У 2023 році порівняно з 2021 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 0,11 оборотів, а кредиторської - на 109,88 оборотів. Щодо коефіцієнта оборотності власного капіталу, то відбулося збільшення на 0,21 обороти.

Для більш чіткого розуміння можливості погасити наявні види заборгованості, проаналізуємо терміни погашення, які подано на рисунку 2.2.

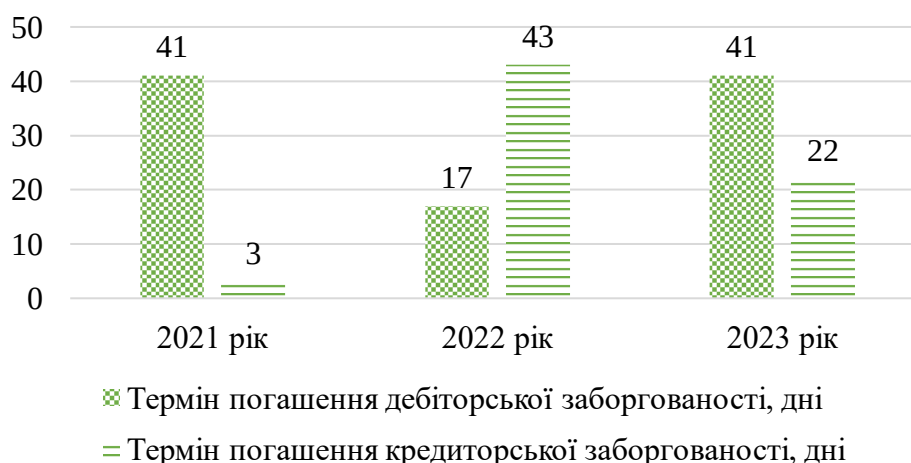

Рисунок 2.2 – Терміни погашення заборгованостей ФГ «Злагода 10»

**Джерело: розраховано та складено автором.*

Аналізуючи дані рисунку 2.2 зазначимо, що на 19 днів зменшився термін погашення кредиторської заборгованості. Щодо погашення дебіторської заборгованості, то у 2021 та 2023 роках потрібно було 41 день, а в 2022 році – 17 днів.

Відносно трудового потенціалу фермерського господарства, потрібно зафіксувати, що у 2022 та 2023 роках було представлено 20 особами, а в 2021 році – 21 особа. Тобто, характерною є стабільність у кадрах.

Враховуючи, що на сьогодні діяльність бізнес-суб'єктів значно ускладнюється з воєнною агресією, діяльність ФГ «Злагода 10» можна оцінити як задовільну, проте посиленого контролю вимагають питання щодо постійного моніторингу фінансових показників.

2.2 Формування показників форми 1 «Баланс» ФГ «Злагода 10»

Форму 1 «Баланс» фермерське господарство складає щокварталу. Методика формування та узагальнення інформації у даній формі базується на підході, який передбачає обов'язкове дотримання норм законодавчих та нормативних документів, які узагальнено структуровані на рисунку 2.3.

Крім того, ключовою особливістю заповнення досліджуваної форми звітності є те, що головний бухгалтер обов'язково забезпечує відповідність її показникам ключовим якісним характеристикам, які проявляються у наступному:

- дохідливість;
- доречність;
- достовірність;
- зіставність.

Перш ніж узагальнити інформацію про майно та джерела, які забезпечують його формування, проводяться відповідні підготовчі роботи.

Обов'язково потрібно провести інвентаризацію. Інвентаризація проводиться перед складанням річної фінансової звітності, що відповідає вимогам Положенням про проведення інвентаризації активів та зобов'язань.

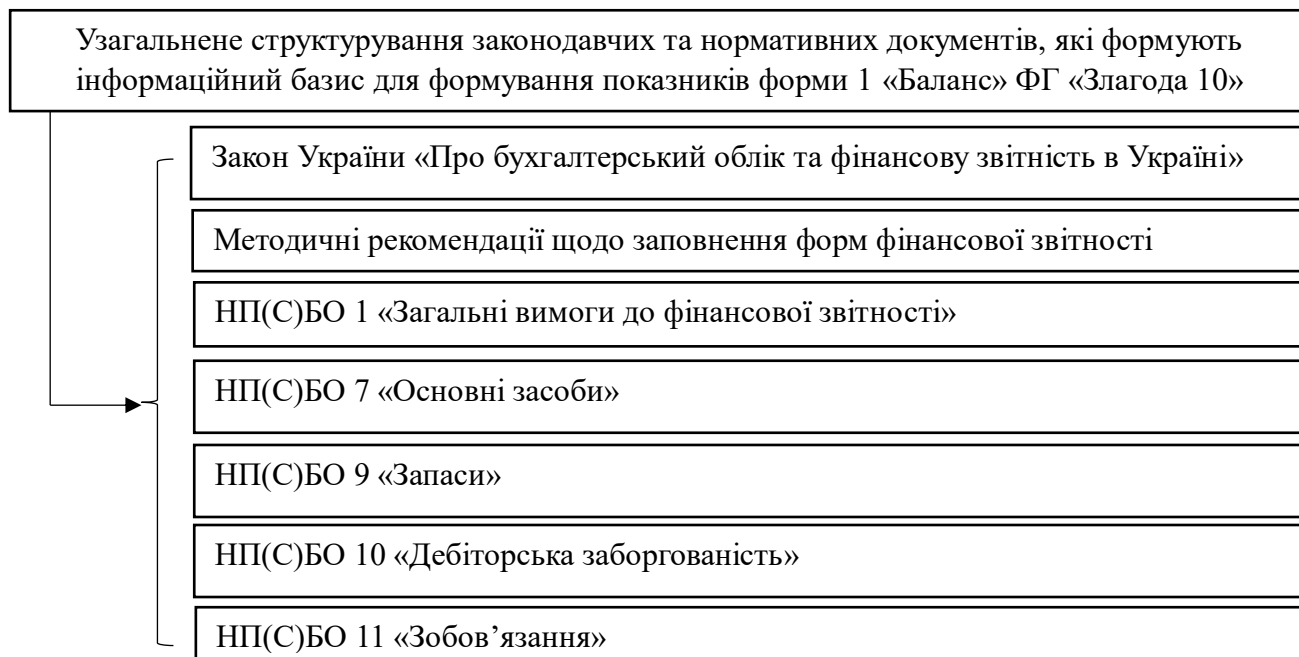

Рисунок 2.3 - Узагальнене структурування законодавчих та нормативних документів, які формують інформаційний базис для формування показників форми 1 «Баланс» ФГ «Злагода 10»

**Джерело: узагальнено автором.*

Наприклад, перш ніж провести інвентаризацію основних засобів, необхідно перевірити наявність документації на даний вид активів (технічної, якщо орендовані, то документи, які підтверджують законність тимчасового користування). Результати проведення даного виду активів узагальнюються в Інвентаризаційному описі, який складається за конкретними їх об'єктами.

Інвентаризація запасів проводиться у місцях де вони зберігаються. За кожною складовою запасів відбувається перерахунок / зважування і співставлення даних обліку із результатами, які отримані при інвентаризаційному процесі.

Враховуючи, що господарство має заборгованість як дебіторську, так і кредиторську, відповідно вона теж є об'єктом інвентаризації, а перевірка властиві наступні особливості:

- перевірити потрібно обґрунтованість розміру заборгованості;
- результати інвентаризації потрібно оформлювати актом інвентаризації;
- суми заборгованості повинні бути узгоджені з дебіторами та кредиторами;

- заборгованість має бути підтверджена дебіторами та кредиторами;
- заборгованість має бути обов'язково перевірена на термін позовної давності;
- статті форми 1 «Баланс» доцільно перевіряти шляхом документальної перевірки;
- потрібно додати до акту інвентаризації довідку про результати інвентаризації заборгованості за якою термін позовної давності пройшов.

На рисунку 2.4 подано узагальнений перелік ключових аспектів, які враховуються головним бухгалтером у процесі заповнення форми 1 «Баланс».

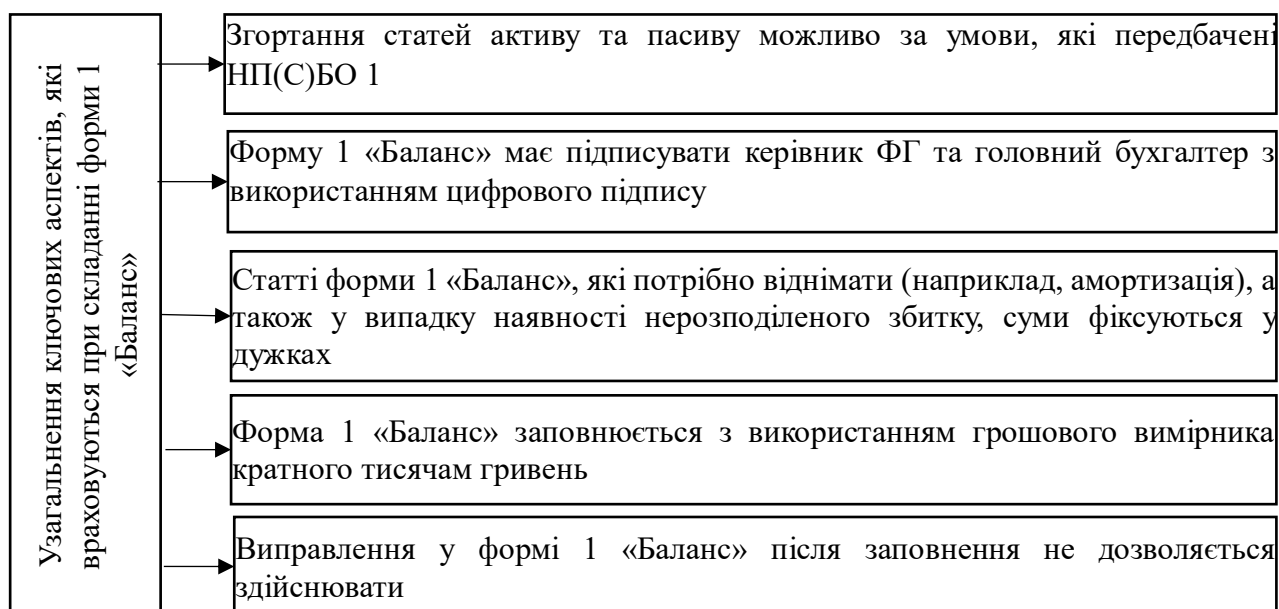

Рисунок 2.4 - Узагальнення ключових аспектів, які враховуються при складанні форми 1 «Баланс»

**Джерело: складено автором.*

Форма 1 «Баланс» відіграє важливу роль у процесі управління діяльністю фермерського господарства, адже його дані не тільки дозволяють оцінити не тільки ліквідність та платоспроможність, але й визначити рівень загрози банкрутства, діагностувати розмір грошових потоків на стратегічну перспективу, а також здійснити реалістичну оцінку своєчасного виконання перед зовнішніми

стейкхолдерами та також визначити достатність майнового потенціалу для успішної імплементації власних стратегічних управлінських ініціатив.

Дані форми 1 «Баланс» є важливим інформаційним базисом для того, щоб:

- імплементувати контрольні процедури, спрямовані на ідентифікацію дієвих завдань, які дозволяють здійснити та виконати розроблені бізнес-процеси;
- визначити ймовірні недоліки системи управління та своєчасно впровадити заходи, спрямовані на мінімізацію впливу на діяльність фермерського господарства;
- створити реалістичну доказову базу для забезпечення гарантій перед кредиторами, іншими зовнішніми стейкхолдерами;
- створити сприятливий базис для інвестування;
- чітко окреслити стратегічні вектори, спрямовані на посилення інвестиційної привабливості та розвитку фермерського господарства.

Досліджуване фермерське господарство облік веде з використанням програми «1 С : Підприємство 8.3». Заповнення форми 1 фінансової звітності здійснюється на підставі даних оборотно-сальдової відомості по відповідному рахунку бухгалтерського обліку. Структура форми 1 є класичною, яка забезпечує рівність активу та пасиву. У процес відображення складових компонент активів у формі 1 дотримуються такі ключові вимоги:

- достовірність визначення оцінки складових активів;
- використання активу дозволяє у майбутньому отримати економічну вимогу.

Відносно зобов'язань, то потрібно зазначити, що вони ідентифікуються на довгострокові та поточні, але для того, щоб їх відобразити у формі 1 необхідно:

- оцінку відповідного виду зобов'язань можна достовірно встановити;
- при погашенні зобов'язань відбудеться зменшення економічної вимоги;
- до складу доходу звітного періоду необхідно віднести зобов'язання, яке було визнане на відповідну дату балансу.

На рисунку 2.5 узагальнено інформаційний базис для узагальнення інформації про активи у оборотно-сальдовій відомості, дані якої використовуються для заповнення форми 1 «Баланс».

Рисунок 2.5 - Інформаційний базис для узагальнення інформації про активи у оборотно-сальдовій відомості, дані якої використовуються для заповнення форми 1 «Баланс»

**Джерело: складено автором.*

Враховуючи, що пасив сформований у фермерському господарстві за рахунок власного капіталу, а також зобов'язань, які представлені довгостроковими та поточними, відповідно, вважаємо за доцільне також узагальнити інформаційний базис для формування інформації про джерела утворення майна у оборотно-

сальдовій відомості, дані якої будуть використовуватися для формування показників форми 1 «Баланс», що наочно візуалізовано на рисунку 2.6. При цьому, варто наголосити, що при ідентифікації документів по поточних зобов'язаннях буде враховано, що пріоритетною складовою є зобов'язання, які є результатом співпраці з постачальниками та бюджетом.

Рисунок 2.6 - Інформаційний бази для узагальнення інформації про пасиви у оборотно-сальдовій відомості, дані якої використовуються для заповнення форми 1 «Баланс»

**Джерело: складено автором.*

Наступний етап дослідження буде спрямований на обґрунтування методики заповнення форми 1. По перше, потрібно зазначити, що заповнення форми здійснюється за допомогою програми «1 С. Підприємство 8.3», яка дозволяє автоматично заповнити наступні показники:

- назва фермерського господарства;
- ідентифікувати географічне розташування господарства (територія та адреса);

- конкретизувати форму господарювання;
- визначити конкретний вид діяльності;
- зазначити середню кількість працюючих;
- зафіксувати дату на яку відбувається формування показників у звітності;
- зазначити коди за ЄДРПОУ; КАТОТТГ; КОПФГ; КВЕД; ДКУД.

Всі дані у табличній частині форми 1 – активі та пасивів, відображаються станом на початок та кінець звітного періоду в розрізі необоротної, оборотної компоненти активів та власних і залучених джерел їх формування за наступними параметрами:

- назва статті;
- код рядка;
- сума у розрізі статті на початок звітного періоду;
- сума у розрізі статті на кінець звітного періоду;

На рисунку 2.7 подано інформаційне забезпечення складання активу.

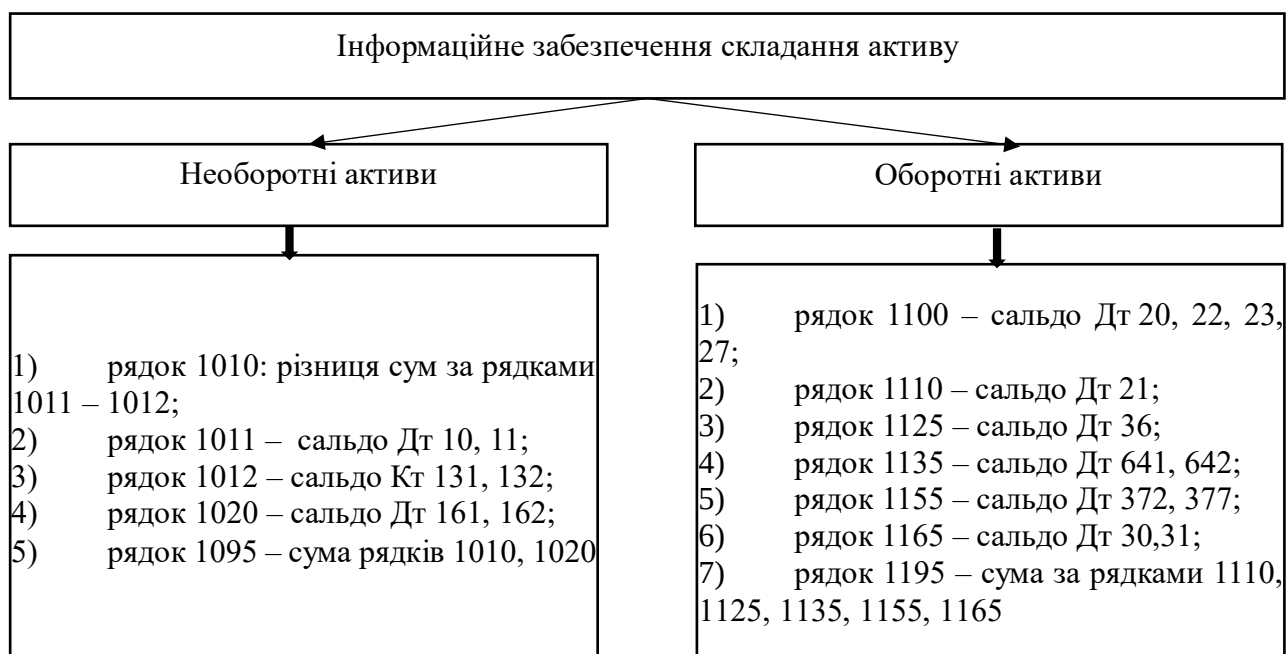

Рисунок 2.7 - Інформаційне забезпечення складання активу ФГ «Злагода 10»

**Джерело: складено автором.*

На рисунку 2.8 подано інформаційне забезпечення пасивів ФГ «Злагода 10».

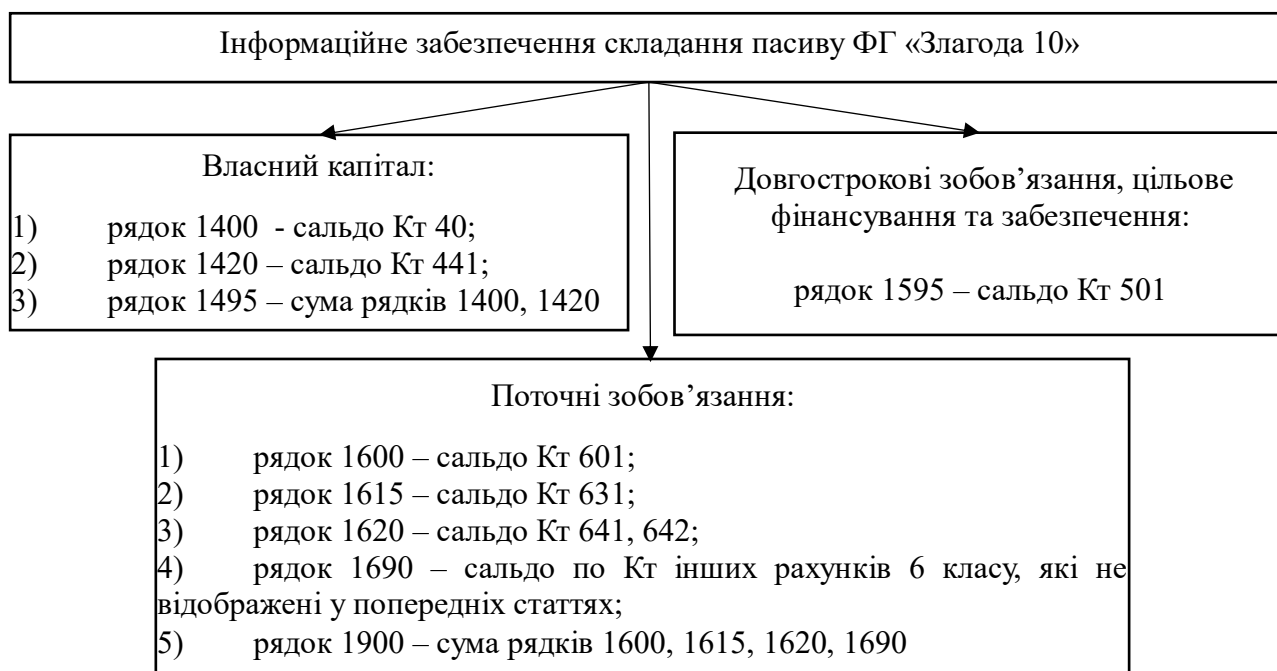

Рисунок 2.8 - Інформаційне забезпечення складання пасиву ФГ «Злагода 10»

**Джерело: складено автором.*

Узагальнюючи зазначене вище, схематично наведемо на рисунку 2.9 загальний процес формування показників форми 1-м «Баланс» ФГ «Злагода 10».

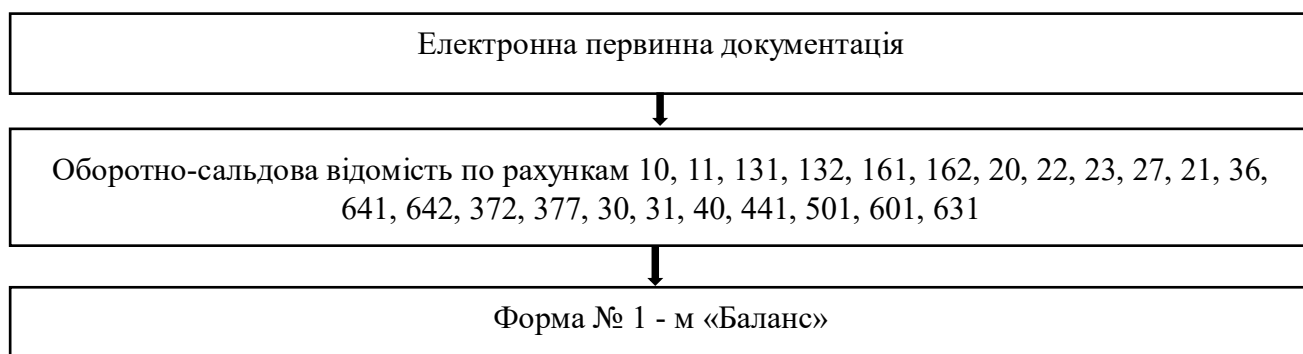

Рисунок 2.9 – Узагальнена схематична візуалізація формування показників - м «Баланс» ФГ «Злагода 10»

**Джерело: складено автором.*

Отже, бухгалтерія ФГ дотримується вимог законодавства для достовірного узагальнення даних в розрізі активів та пасивів у бухгалтерському балансі, дана форма звітності складається своєчасно. Проте, за результатами дослідження були

окреслені певні напрями вдосконалення технічного спрямування, що буде подано у наступному пункті кваліфікаційної роботи.

2.3 Напрями удосконалення формування форми 1-м «Баланс» та ідентифікація способів підвищення якості захисту облікових даних у ФГ «Злагода 10»

Використання програми «1 С: Підприємство 8.3» на сьогодні є забороненим, відповідно, рекомендуємо для досліджуваного господарства замінити програмний продукт на «BAS: Бухгалтерія», який дозволяє оперативно формувати різні форми регламентованої звітності. Для того, щоб у автоматизованому форматі створити форму 1- м «Баланс» необхідно скористатися вкладкою «Регламентовані звіти» (рисунок 2.10).

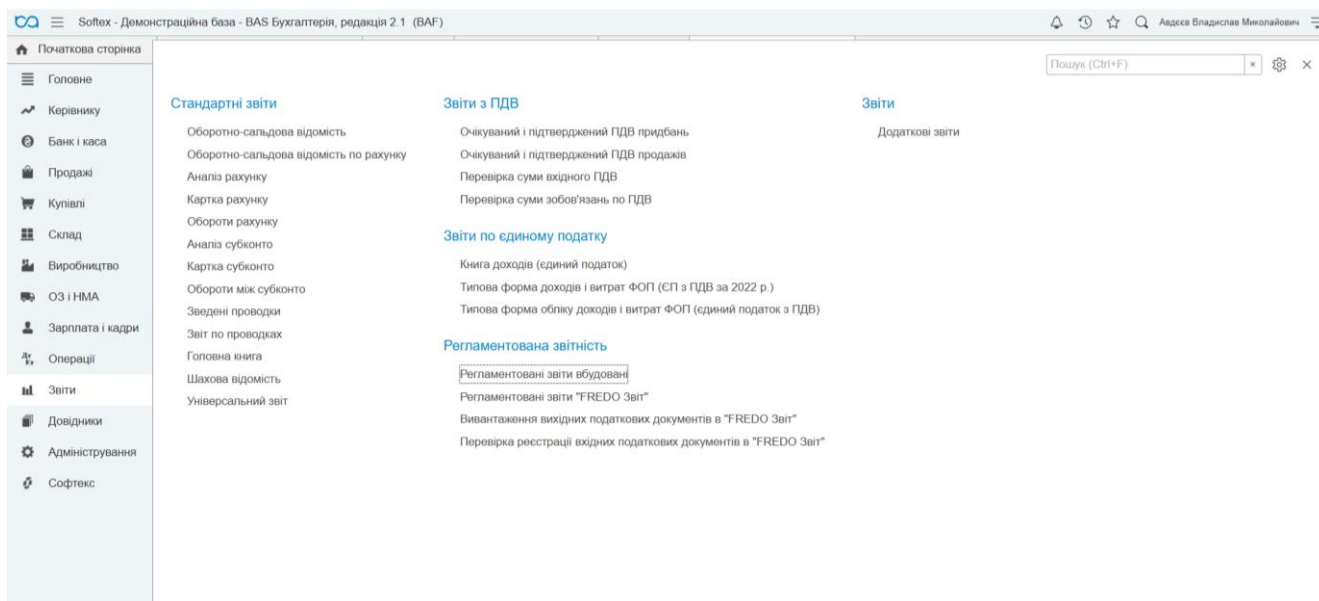

Рисунок 2.10 – Вкладка «Регламентована звітність»

**Джерело: складено автором.*

Активізація посилання на регламентовану звітність забезпечує перехід на перелік різних форм звітності. Відповідно, користувачу потрібно натиснути на назву форми звітності, яку необхідно сформувати (рисунок 2.11).

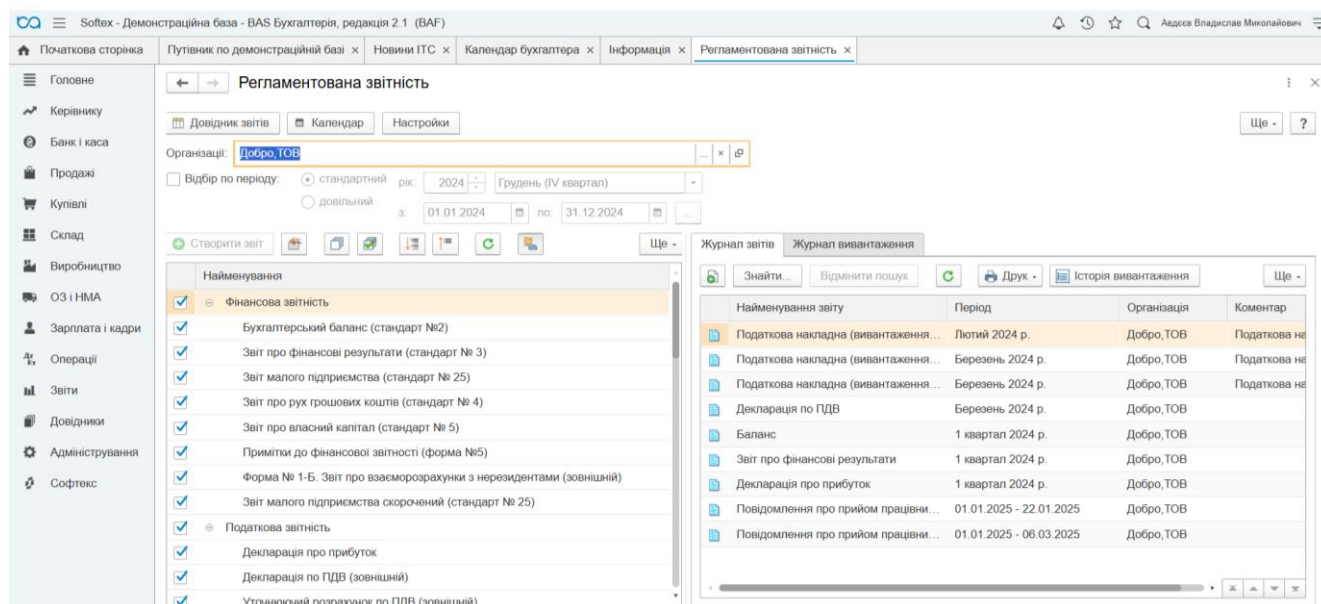

Рисунок 2.11 – Перелік регламентованих звітів

**Джерело: складено автором.*

При використанні кнопки «Створити» на відповідній позиції переліку регламентованої звітності, розпочинається процес створення регламентованого звіту, наприклад, форми 1 – м «Баланс». Наступним етапом є фіксація відповідних параметрів регламентованої звітності:

- назва фермерського господарства;
- період звітування за відповідною формою регламентованої звітності.

Механізм заповнення регламентованого звіту зводиться до наступного:

- форма звіту завантажена до програми;
- рядки форми звіту мають заливку різного кольору;
- рядки, які із жовтою заливкою дозволяють користувачу заповнювати в ручну;
- рядки, які із зеленою заливкою в автоматизованому режимі розраховуються та заповнюються;
- дата підписання регламентованого звіту повинна зафіксуватися у верхній частині звіту.

Для того, щоб заповнити звітність, необхідно скористатися кнопкою «Заповнити».

Правильність заповнення звіту здійснюється оперативно, натискаючи на відповідному рядку регламентованого звіту та активізуючи кнопку «розшифрувати» забезпечується процес перевірки із даними по конкретному рахунку із оборотно-сальдовою відомістю за аналогічний звітний період. Після заповнення форми, необхідно зберегти всі дані. Використання даної програми для формування звітності є зручним, оперативним і відповідає законодавству.

Також наступною пропозицією щодо удосконалення є надання рекомендацій, спрямованих за формування політики, орієнтованої на захист облікової інформації.

Захист облікових даних набуває особливої важливості в умовах автоматизації обліку. При автоматизованому обліку інформація про фінансові операції, договори та інші важливі дані зберігаються в електронному вигляді, що створює підвищені ризики їх несанкціонованого доступу. Тому захист облікових даних у цьому випадку передбачає впровадження ряду заходів, таких як шифрування даних, обмеження доступу до них за принципом необхідності, регулярне оновлення програмного забезпечення для запобігання вразливостям тощо. Це допомагає забезпечити конфіденційність, цілісність та доступність облікової інформації в умовах автоматизації обліку.

Відповідно, програмою, яка запропонована до використання у даному розділі, передбачено можливість створення резервної копії за допомогою довідника «Адміністрування» та активізації кнопки «Обслуговування» (рисунок 2.12).

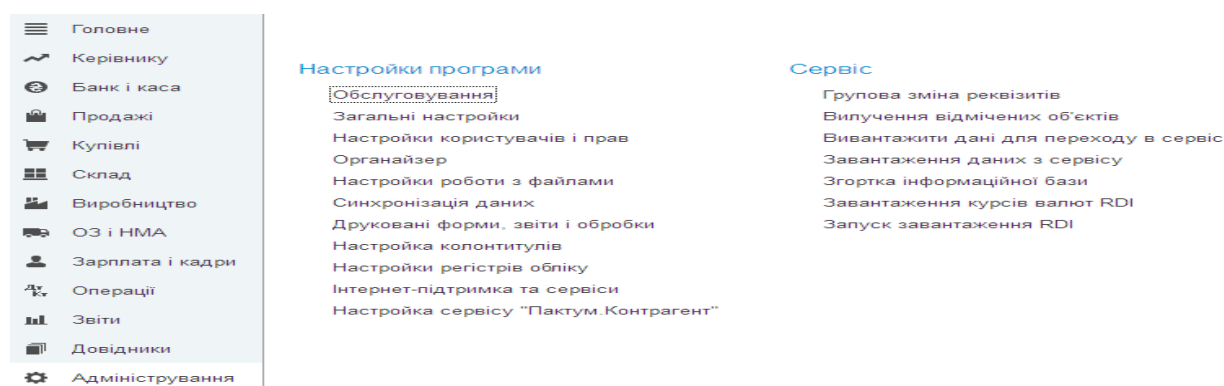

Рисунок 2.12 – Процес активування налаштування в «BAS: Бухгалтерія» опції «Обслуговування»

**Джерело: складено автором.*

Після активізації опції «Обслуговування», користувач повинен натиснути кнопку «Резервне копіювання», а потім натиснути кнопку «Резервне копіювання» (рисунок 2.13).

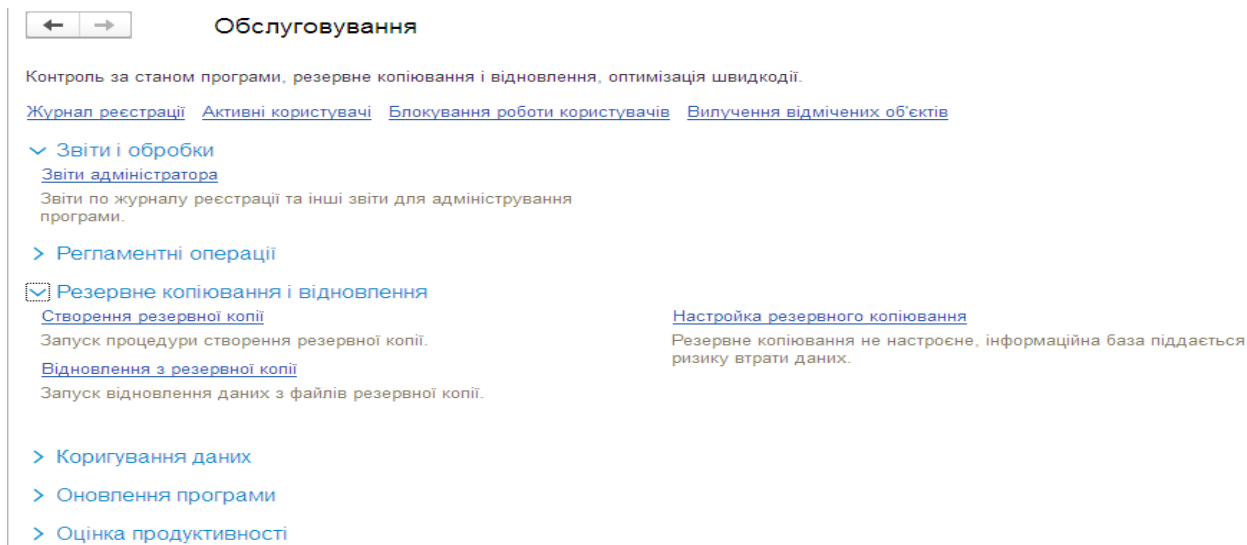

Рисунок 2.13 – Процес налаштування резервного копіювання

**Джерело: складено автором.*

Бухгалтер повинен самостійно зафіксувати, коли потрібно здійснювати резервне копіювання: наприклад, після завершення формування регламентованих звітів, формуванні стандартних документів та первинної документації, або після завершення роботи з програмою. Після обрання зручного формату копіювання, необхідно користувачу програму зафіксувати папку, яка забезпечуватиме архівування відповідної облікової документації, бажано використовувати диск D. Коли будуть дані дії виконані, потрібно натиснути кнопку «Готово», що дозволить процес збереження інформації вважати завершеним. Для того, щоб перевірити налаштування, потрібно завершити роботу. Якщо копіювання не виконано, на екрані буде повідомлення про те, що копіювання не виконано. Також програма може надати разом із завершенням роботи рекомендації, щодо виконання додаткових дій для виконання резервного копіювання.

Крім резервного копіювання даних також вважаємо за необхідне запропонувати чітко зафіксувати, хто з персоналу матиме доступ до програми, що наочно подано на рисунку 2.14.

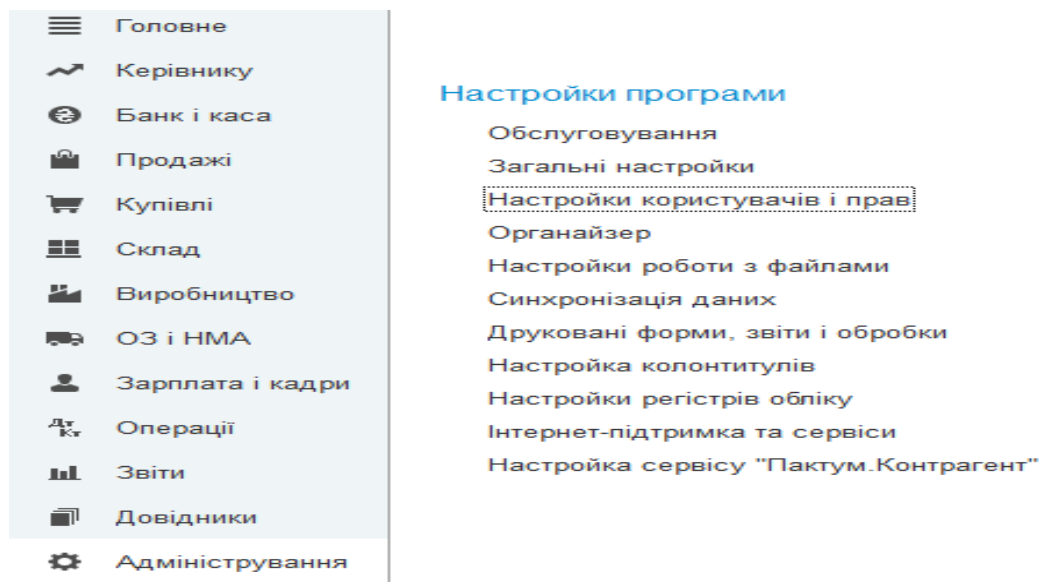

Рисунок 2.14 – Процес налаштування обмеженого доступу користувачів до даних в програмі «BAS: Бухгалтерія»

**Джерело: складено автором.*

Потім потрібно ввести перелік осіб, які матимуть доступ до облікових даних і регламентованої звітності, для цього необхідно скористуватися кнопкою «Користувачі» та здійснити налаштування параметрів входу до програми «BAS: Бухгалтерія» (рисунок 2.15).

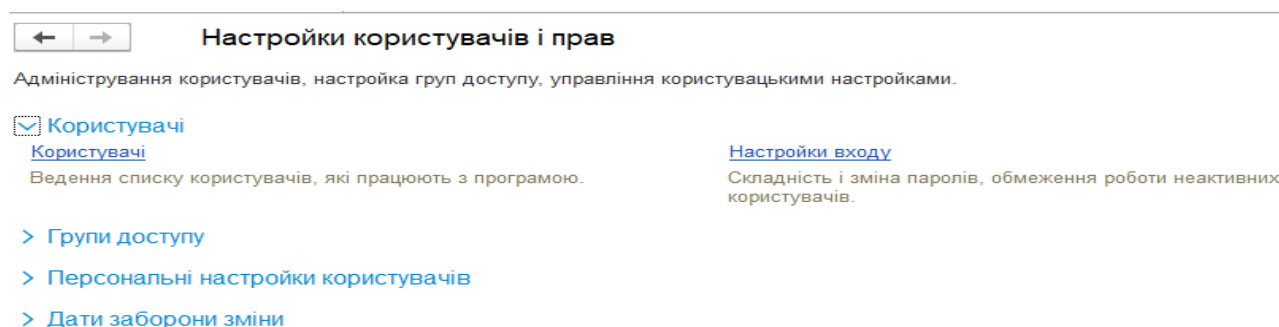

Рисунок 2.15 – Процес налаштування списку працівників для доступу до даних в програмі «BAS: Бухгалтерія»

**Джерело: складено автором.*

Для того, щоб забезпечити захист від несанкціонованого доступу до програми, рекомендується створення та введення пароллю.

Крім того, для облікових даних актуальними є наступні види зовнішніх загроз:

- шкідливі зовнішні програми;
- соціальна інженерія;
- фішинг.

Для того, щоб унеможливити вплив зовнішніх загроз на облікові дані, потрібно використовувати антивірусні програми, не здійснювати бухгалтерам самостійного оновлення спеціалізованого програмного забезпечення, використовувати хмарні сервіси.

Процес захисту даних має значний вплив на достовірність показників фінансової звітності. Забезпечення конфіденційності, цілісності і доступності фінансової інформації є критичним для правильного ведення обліку і формування фінансових звітів. Якщо дані не захищені належним чином, це може призвести до їхнього втрати, викриття або недостовірності, що в свою чергу може спричинити негативні наслідки для фінансової звітності компанії. Тому важливо мати надійні системи захисту даних для забезпечення достовірності фінансової звітності.

Захист даних фінансової звітності (в т.ч. форми 1 – м «Баланс») є важливим для ефективного управління підприємством з кількох причин. По-перше, це допомагає запобігти зловживанням та шахрайству, що можуть пошкодити репутацію компанії та привести до фінансових втрат. Крім того, захист даних допомагає забезпечити точність фінансової звітності, що є важливим для прийняття правильних управлінських рішень. Нарешті, дотримання вимог щодо захисту даних також сприяє дотриманню законодавства та регулювань у сфері фінансів, що є важливим для збереження законності та стабільності підприємства.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ФОРМИ 1«БАЛАНС»

3.1 Ключові вимоги до аудиту форми 1-м «Баланс»

Методика проведення аудиту форми 1-м «Баланс», як складової загального пакета фінансової звітності повинна базуватися на імплементації трьох ключових етапів, характеристика яких подана на рисунку 3.1.

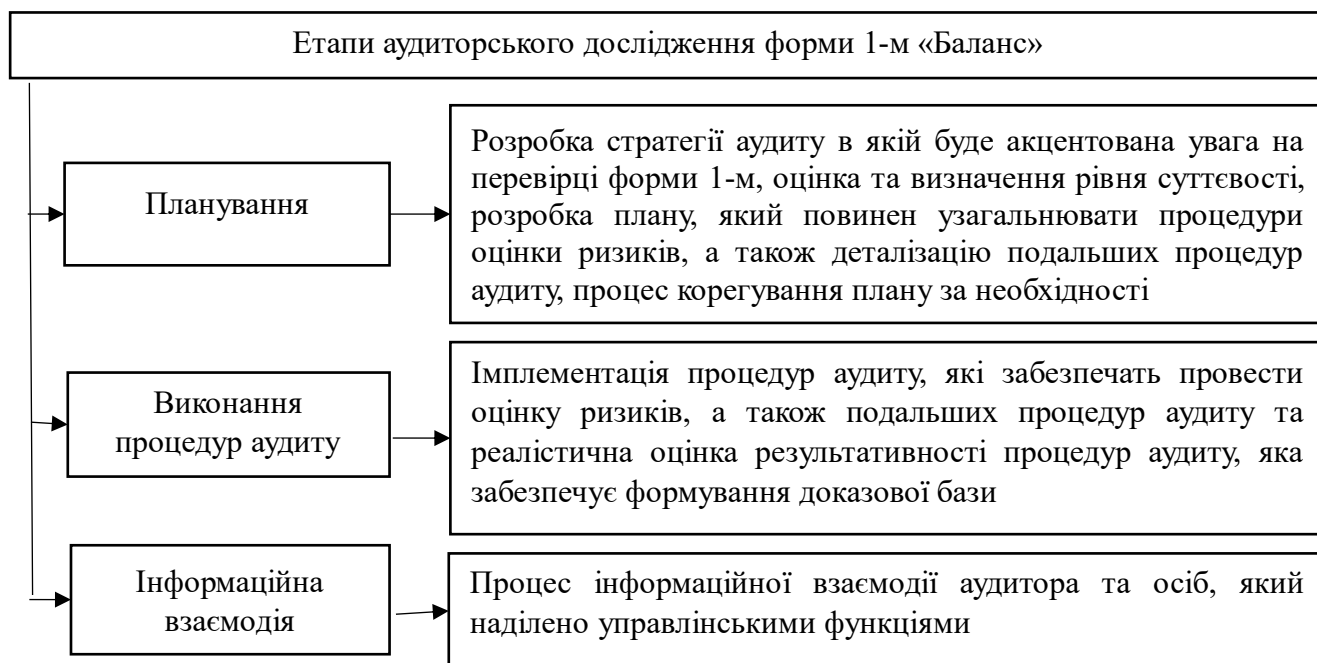

Рисунок 3.1 – Візуальна ідентифікація етапів аудиторського дослідження форми 1-м «Баланс», яка є доцільною після результативної імплементації узгоджених умов відповідного завдання

**Джерело: узагальнено автором за матеріалами [21].*

Процес проведення аудиту досліджуваної форми звітності регламентований значною кількістю МСА, а саме:

- діагностика можливості виконання процедур аудиту і співпраця із замовниками визначається МСКЯ 1;

- процес узгодження умов виконання завдань щодо аудиту форми 1-м регламентована МСА 210;
- методика планування аудиторської перевірки деталізована МСА 300 та МСА 320;
- підходи щодо оцінки ризику суттєвого викривлення регламентовані МСА 315, 240, 540, 550;
- ідентифікація актуальних аудиторських процедур має здійснюватися з урахуванням вимог МСА 500, 530, 520, 580, 50514
- конкретизація актуальних процедур, які забезпечать отримання аудиторських доказів має базуватися з урахування МСА 501, 510, 560, 570, 250;
- оцінка аудиторських доказів, яка забезпечує оцінку виявлених викривлень має узгоджуватися з нормами МСА 240;
- процес документування деталізовано МСА 230, 210, 220, 240, 250;
- узгодженість умов використання (за необхідності) результатів роботи інших залучених до перевірки аудиторів конкретизовано МСА 260, 265, 240, 250;
- методичні рекомендації щодо формування підсумкового пакету документації деталізовані у МСА 700, 705, 706, 710, 720, 800, 805, 810;
- обґрунтування вимог внутрішньої системи якості діяльності суб'єктів аудиторських фірм визначені МСА 220, МСКЯ 1.

Процес планування аудиту форми 1-м «Баланс» має враховувати норми МСА 300, відповідно до якого аудитор повинен спланувати незалежну перевірку таким чином, щоб її виконання було ефективним. При цьому слід зазначити, що ефективність незалежної перевірки, про яку деталізовано у МСА 200, передбачає, корелювання витрат та результатів аудиту. Крім того, МСА 300 деталізує, що забезпечення надійності аудиту з одночасним забезпеченням раціональних витрат на проведення незалежної перевірки формує базис для того, щоб аудит форми 1-м був ефективним.

Відповідно, аудитор як розробити стратегію аудиту, так і на її основі створити план незалежної перевірки бухгалтерського балансу. Відповідно, на рисунку 3.2

конкретизовано процес розробки на етапі планування стратегії та плану аудиту з урахуванням вимог МСА 300.

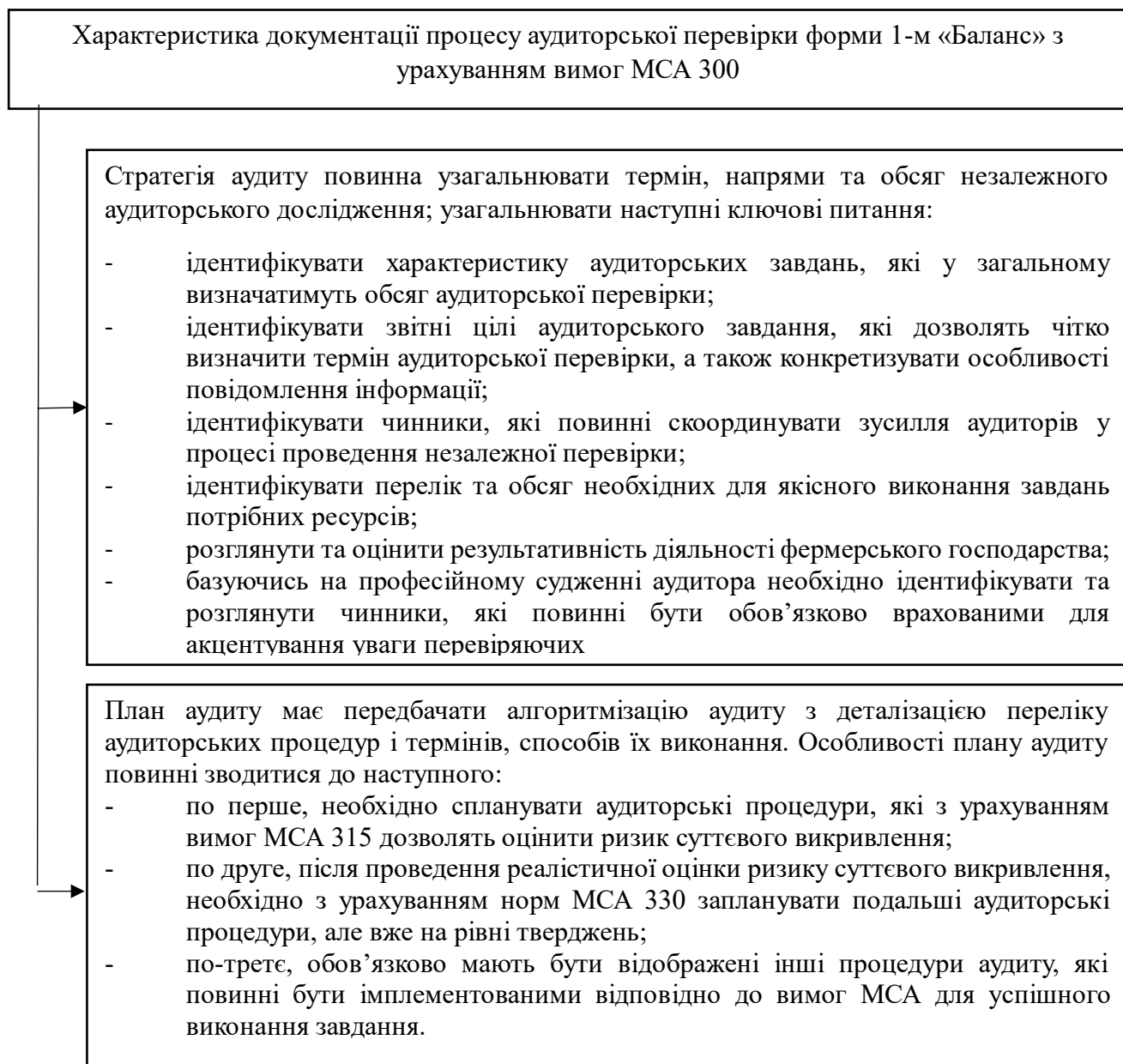

Рисунок 3.2 - Характеристика документації процесу аудиторської перевірки форми 1-м «Баланс» з урахуванням вимог МСА 300

**Джерело: узагальнено автором за матеріалами [21].*

Аудитор повинен визначити рівень суттєвості, відповідно, при цьому він має врахувати норму МСА 320 згідно якої потрібно застосувати відповідний відсоток від контрольного показника. Тому, на рисунку 3.3 буде подано перелік чинників, які повинні бути враховані у процесі ідентифікації контрольного показника, а також

ймовірні контрольні показники, що можуть бути використані аудитором у проведенні аудиту форми 1-м «Баланс».

Рисунок 3.3 - Перелік чинників, які повинні бути враховані у процесі ідентифікації контрольного показника, а також ймовірні контрольні показники, що можуть бути використані аудитором у проведенні аудиту форми 1-м «Баланс»

**Джерело: узагальнено автором за матеріалами [21].*

Доцільно зазначити, що менша процентна ставка повинна бути застосована до контрольного показника. Базуючись на нормах МСА 200, 315 команда з аудиту має визначити аудиторський ризик, складовими компонентами якого є:

- невід’ємний ризик;
- ризик контролю;
- ризик невиявлення.

Ризики зазвичай виникають в результаті шахрайства, тому відповідно до МСА 240 вони можуть бути наступними:

- шахрайство може виникнути в результаті бажання отримати додаткові джерела фінансування, використовуючи власний капітал;
- неефективна система внутрішнього контролю.

Під час фінансового звітування мотивом для виникнення ризику за результатами шахрайства можуть бути наступні події:

- конкуренція;
- спад попиту на продукцію;
- негативні грошові потоки;
- нові вимоги законодавства;
- особлива зацікавленість у бізнес-суб'єкта;
- наявність персональних гарантів підприємства щодо погашення боргів.

Мотивом для виникнення ризику, який пов'язаний у результаті викривлення в результаті привласнення активів можуть бути наступні події:

- очікування звільнення працівників фермерського господарства;
- очікувані зміни у виплатах співробітникам;
- різні види винагород, які не корелюють з очікуваннями працівників.

Доцільно наголосити, що для аудиту форми 1-м «Баланс» актуальним є вибірковий метод. Норми МСА 530 визначають, що аудиторська вибірка передбачає вибір із загальної сукупності відповідних елементів, який має шанс бути складовою вибірки.

Елементи вибірки:

- грошові одиниці;
- натуральні одиниці, а саме документи: ордери, чеки та ін.; бухгалтерські записи та ін.

На рисунку 3.3 подано різноаспектність процесу вибору позицій, яка є доцільною у процесі проведення аудиту як облікових документів та реєстрів, так і активів фермерського господарства.

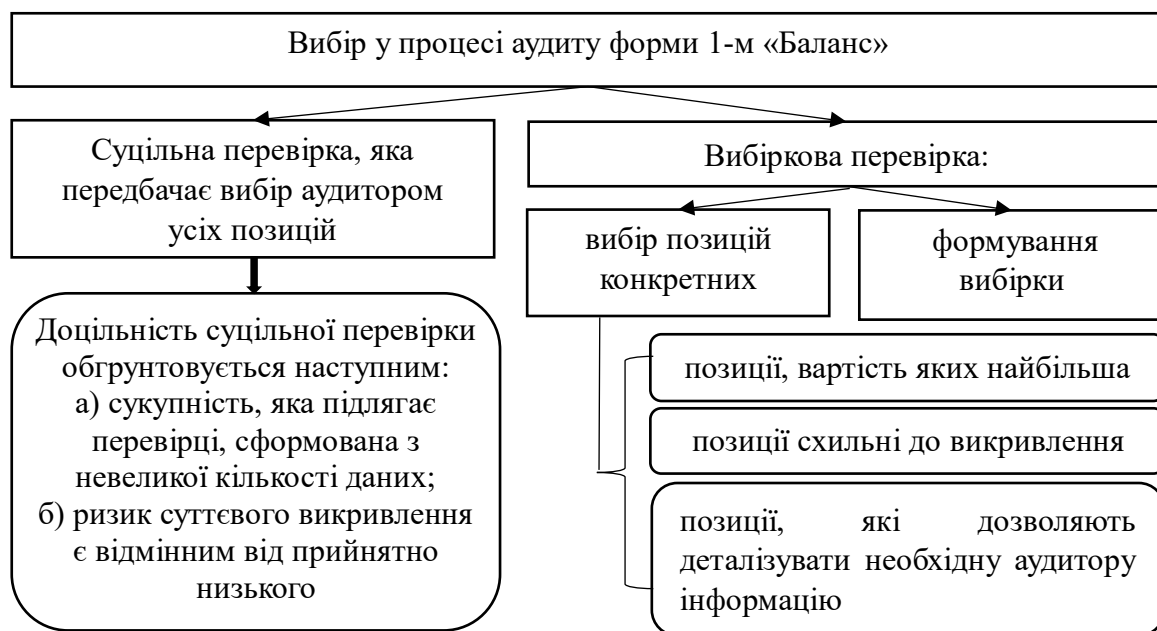

Рисунок 3.4 - Вибір у процесі аудиту форми 1-м «Баланс»

**Джерело: узагальнено автором за матеріалами [21].*

Аудит балансу фермерського господарства є дуже важливим процесом, оскільки він дозволяє забезпечити достовірну та об'єктивну інформацію про фінансовий стан підприємства. Аудиторська перевірка допомагає виявити можливі помилки, шахрайство та інші недоліки в обліку, що можуть впливати на діяльність господарства. Також аудит допомагає покращити внутрішні контрольні процедури та уникнути можливих фінансових ризиків. Тому аудит балансу фермерського господарства може бути великим плюсом для ефективного управління фінансами та ресурсами підприємства.

Вимоги до аудиту фінансової звітності можуть відрізнятися в залежності від конкретної країни та законодавства. Зазвичай вони включають у себе проведення об'єктивної та незалежної оцінки фінансової звітності підприємства з метою підтвердження її достовірності та правильності. Аудитор повинен дотримуватися міжнародних стандартів аудиту та етики, взяти під час проведення аудиту всі необхідні заходи для виявлення можливих помилок або оману в фінансовій звітності. Також важливо, щоб аудитор відповідав за свою діяльність і мав несуперечливість та об'єктивність у своїх висновках.

На рисунку 3.5 подано переваги та необхідність аудиту форми 1-м «Баланс» для ефективного управління підприємством.

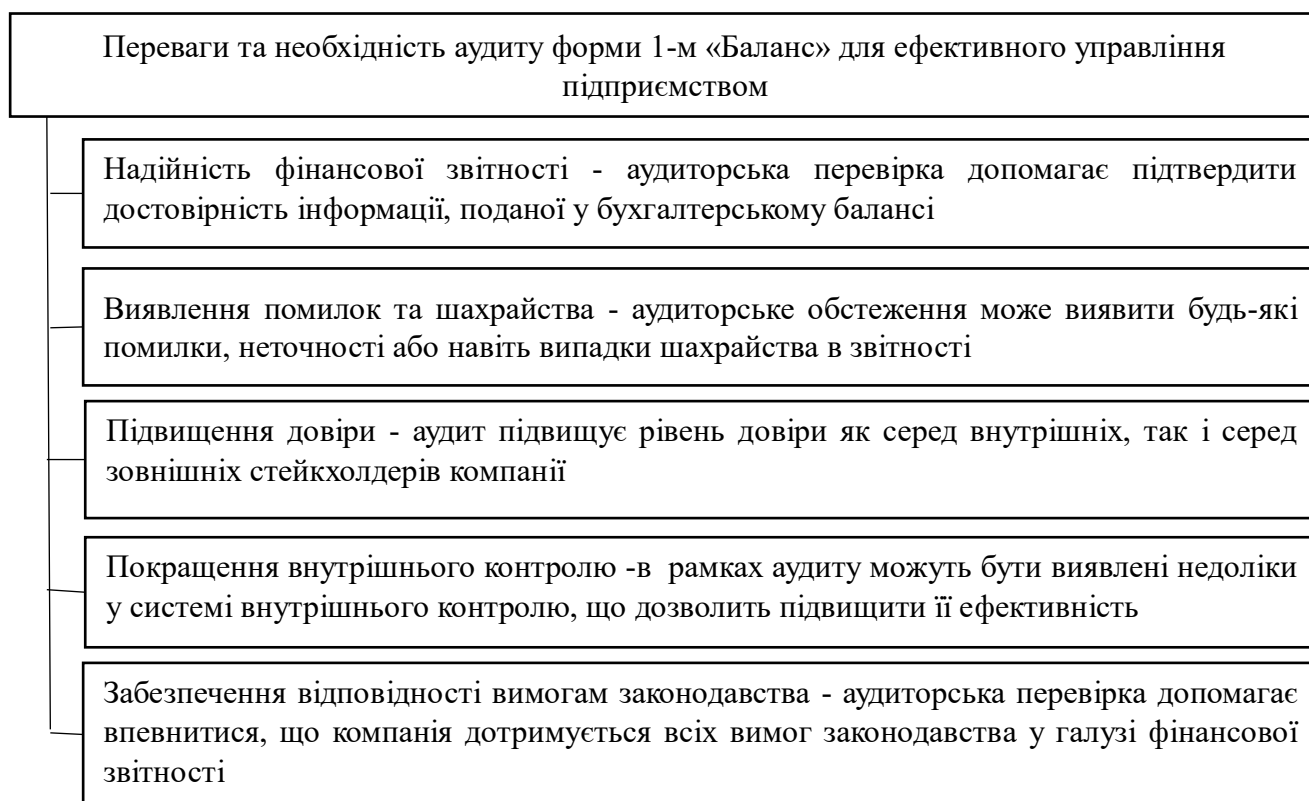

Рисунок 3.5 - Переваги та необхідність аудиту форми 1-м «Баланс» для ефективного управління підприємством

**Джерело: складено автором.*

Аудит бухгалтерського балансу має наступні основні функції:

- 1) перевірка достовірності та правильності фінансової звітності;
- 2) оцінка ефективності та ефективності внутрішнього контролю компанії;
- 3) встановлення та ідентифікація ризиків фінансової діяльності підприємства;
- 4) допомога у виявленні шляхів удосконалення фінансового управління;
- 5) надання рекомендацій з покращення фінансової звітності та внутрішнього контролю.

Аудит бухгалтерського балансу - це процедура перевірки фінансової звітності підприємства, щоб підтвердити її достовірність і відповідність прийнятим

стандартам. На рисунку 3.6 подано різні види аудиту бухгалтерського балансу та їх характеристика.

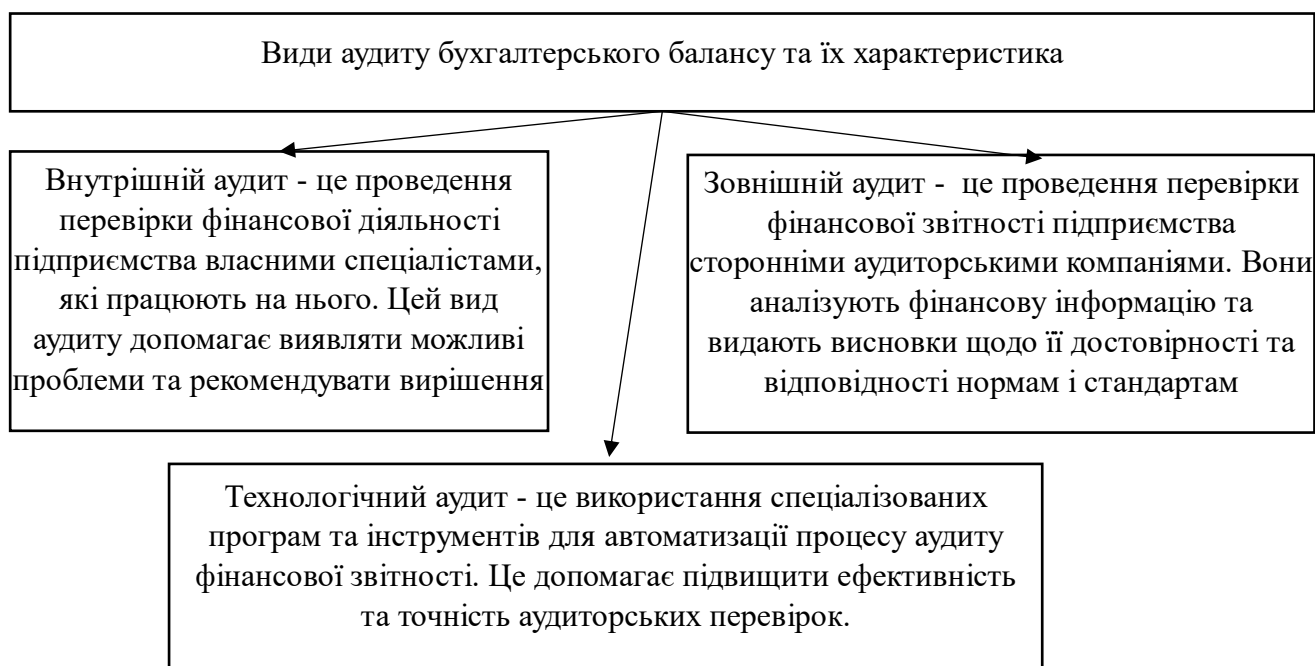

Рисунок 3.6 - Види аудиту бухгалтерського балансу та їх характеристика

**Джерело: складено автором.*

Подані на рисунку 3.6 різні способи аудиту бухгалтерського балансу можна поєднувати для забезпечення повного та об'єктивного аналізу фінансової діяльності підприємства.

Аудит бухгалтерського балансу передбачає виконання деяких постулатів, які включають:

- правдивість і об'єктивність - аудитор повинен переконатися, що інформація, подана у бухгалтерському балансі, є точною і об'єктивною;
- вірогідність - аудитор повинен зробити всі можливі зусилля для того, щоб переконатися в достовірності фінансової звітності;
- відповідність - аудитор повинен перевірити, чи відповідає бухгалтерський баланс всім вимогам та нормам, встановленим регуляторами;

- історичність - аудитор повинен оцінити, чи відображена в бухгалтерському балансі інформація є відображенням минулих подій та операцій компанії;

- узгодженість інформації: аудитор повинен узгодити інформацію, яка міститься в бухгалтерському балансі, з іншими джерелами та документацією для забезпечення її правильності [9].

Під час аудиту бухгалтерського балансу можуть виникнути різноманітні помилки, такі як:

- неправильний розрахунок показників: помилки при визначенні активів та зобов'язань;

- некоректне застосування бухгалтерських стандартів: неправильне тлумачення та застосування облікових правил може призвести до невірних показників у балансі;

- відсутність необхідної документації: недостатність або відсутність підтвердних документів щодо операцій може призвести до недостовірних даних у балансі;

- порушення внутрішніх контрольних процедур: відсутність або недієвість процедур контролю може сприяти виникненню помилок у балансі.

Це лише деякі приклади можливих помилок під час аудиту балансу, які варто врахувати під час проведення аудиторських перевірок.

Аудит балансу в ринкових умовах має важливе значення для різних категорій стейкхолдерів, таких як інвестори, кредитори, державні органи, менеджмент, засновники та інші. Наприклад:

- інвестори, які цікавляться точністю та достовірністю фінансової звітності компанії, оскільки це впливає на їх рішення щодо інвестування. Аудит балансу допомагає забезпечити, що фінансова звітність відображає справжнє фінансове становище компанії;

- кредитори, які використовують фінансову звітність компанії для прийняття рішень про надання кредитів. Аудит балансу допомагає їм впевнитися в тому, що господарство може повернути позичені кошти;

- державні органи, для яких важливо мати достовірну інформацію про фінансові показники компаній для прийняття рішень щодо податків, регулювання та інших питань;
- менеджмент, засновники, адже аудит балансу допомагає отримати об'єктивну оцінку фінансового стану компанії та виявити можливі проблеми або недоліки в управлінні фінансами. Отже, аудит балансу важливий для всіх стейкхолдерів, оскільки він забезпечує довіру до фінансової звітності компанії та сприяє забезпеченню стабільності та надійності на ринку [2].

3.2 Теоретико-методичні аспекти аудиту форми 1-м «Баланс»

Наука, практика не узагальнює однозначного, єдиного підходу, який є оптимальним для проведення аудиту форми 1-м. Беззаперечно, дана форма звітності є складовою загального аудиту фінансової звітності, тому вважаємо за доцільне окреслити теоретико-методичні аспекти аудиту форми 1-м «Баланс».

Аналіз наукових праць, дає підстави зафіксувати алгоритмічний порядок проведення перевірки, який пропонується Бутинцем Ф.Ф.:

- встановлення тотожності показників, які зафіксовані у досліджуваній формі звітності з відповідними показниками регістрами бухгалтерського обліку (стандартними звітами) та первинними документами;
- фактична перевірка наявності, зафіксованих у формі 1-м звітності фермерського господарства видів активів та пасивів, які забезпечили їх формування;
- встановлення чи відображені у формі 1-м звітності активи належать фермерському господарству;
- перевірка відповідності на дату балансу відображення фінансового стану фермерського господарства;
- аудит облікової політики та перевірка дотримання її в частині обліку та узагальнення показників у звітності активів, власного капіталу, зобов'язань [1].

Аналіз запропонованих науковцем підходів до незалежної перевірки дозволяє запропонувати додати наступні напрями аудиту:

- оцінка можливості функціонування та розвитку фермерського господарства безперервності діяльності;
- оцінка системи внутрішнього контролю, яка діє у фермерському господарстві.

У процесі проведення аудиторської перевірки досліджуваної форми звітності організувати таким чином, щоб більшість процедур були пов'язані з арифметичною перевіркою та встановленням кореляції даних первинної документації, стандартних звітів та досліджуваної форми фінансової звітності [9].

Назаренко І.М. запропонувала наступну послідовність аудиту балансу (рисунок 3.7).

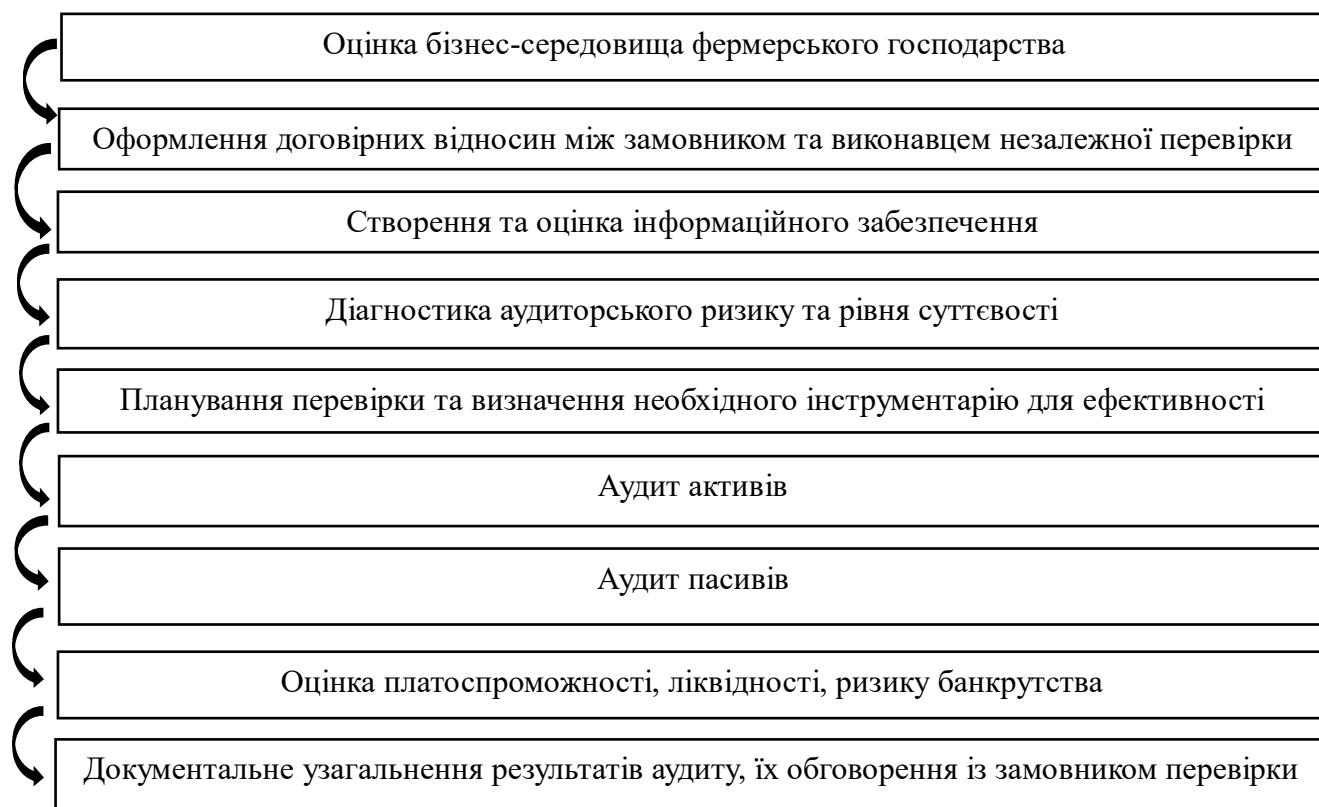

Рисунок 3.7 – Послідовність аудиту балансу

**Джерело: складено автором за матеріалами [16].*

Даценко Г.В. у процесі ідентифікації проблемних питань щодо аудиту фінансового стану, пропонує аудиторську перевірку, спрямовану на оцінку фінансового стану здійснювати у послідовності, поданій на рисунку 3.8.

Рисунок 3.8 - Аудит фінансового стану підприємства: послідовність та процедури в розрізі етапів

**Джерело: складено автором за матеріалами [7].*

Мулик Я.І. наголошує, що при проведенні аудиту фінансової стійкості та платоспроможності, які є ключовими оціночними показниками, що розраховуються за даними балансу, потрібно враховувати наступні ключові аспекти.

Щодо аудиту ліквідності та платоспроможності, доцільно зазначити, що мета аудиторського дослідження має бути орієнтована на оцінку можливості фермерського господарства у необхідному обсязі погашати власні зобов'язання; об'єктами незалежної перевірки доцільно вважати оборотну складову активів та зобов'язання поточні.

У контексті аналізу питань щодо аудиту ліквідності та платоспроможності, потрібно зафіксувати наступні процедури аудиту:

- ідентифікація ліквідних активів;
- ідентифікація зобов'язань за термінами погашення;
- обчислення коефіцієнтів ліквідності;
- порівняння розрахункових значень коефіцієнтів ліквідності з нормативами;
- ідентифікація відхилень розрахункових значень коефіцієнта ліквідності від нормативу [15].

На рисунку 3.9 подано методичні засади аудиту фінансової стійкості підприємств.

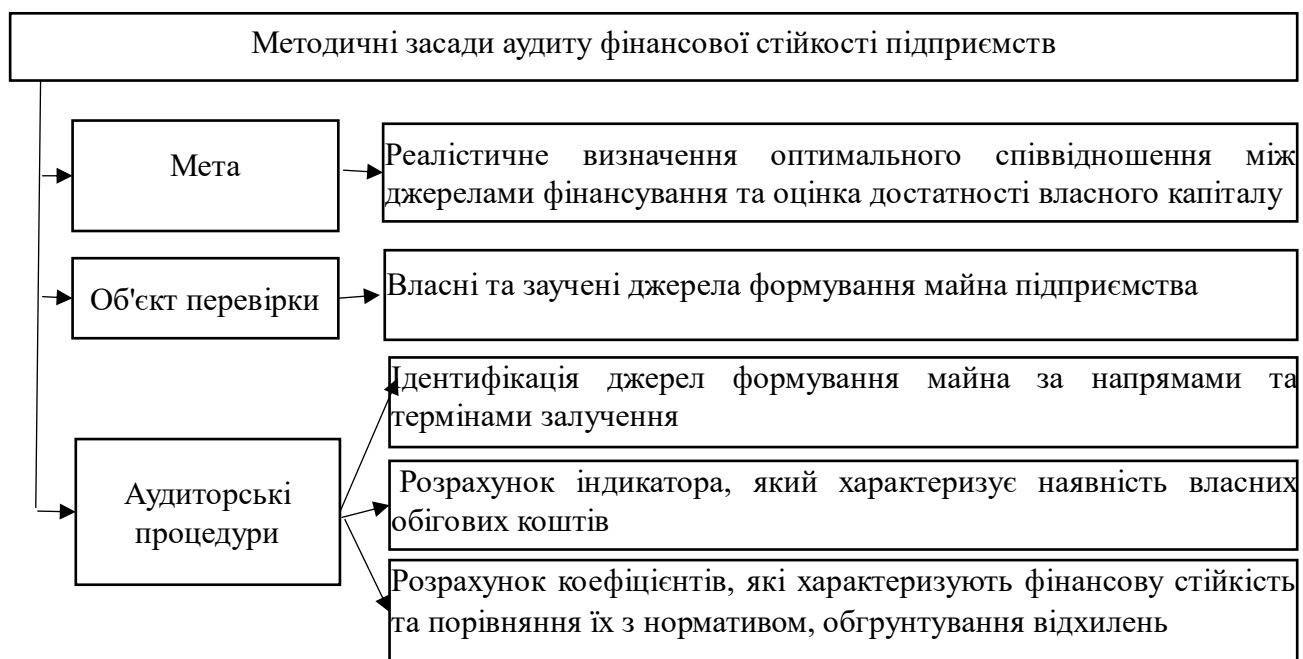

Рисунок 3.9 - Методичні засади аудиту фінансової стійкості підприємств

**Джерело: складено автором за матеріалами [15].*

Якісне проведення аудиту залежить від інформаційного забезпечення аудиторської перевірки, складовими якого є як нормативні документи зовнішнього рівня, так і локального, а також облікові дані. На рисунку 3.10 візуалізовано вимоги до інформаційного забезпечення аудиту балансу, так і його складові компоненти.

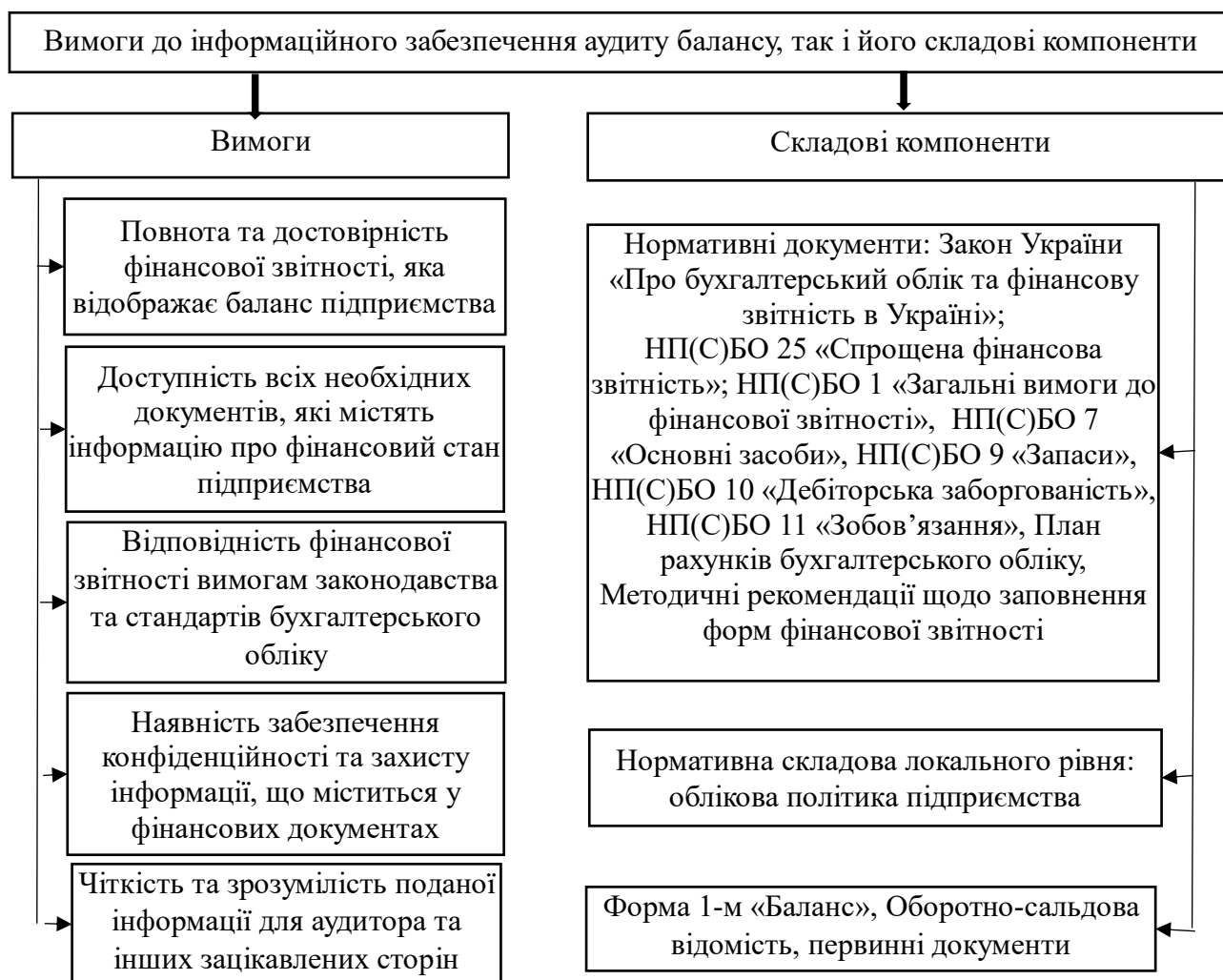

Рисунок 3.10 - Вимоги до інформаційного забезпечення аудиту балансу, так і його складові компоненти

Джерело: складено автором

Ідентифіковані на рисунку 3.10 вимоги допомагають забезпечити ефективність проведення аудиту бухгалтерського балансу та встановлення достовірності фінансової звітності підприємства.

Аудит бухгалтерського балансу - це процедура перевірки точності та достовірності фінансового звіту компанії. Існує значна кількість методів аудиту бухгалтерського балансу, основні з них включають:

- аналіз: цей метод передбачає вивчення фінансової звітності, виявлення неспівпадінь та вирішення питань, які можуть виникнути;
- перевірка документів: аудитор перевіряє фактичні документи, які лежать в основі фінансової звітності, для переконання в їхній достовірності;

- тестування: аудитор проводить тестування фінансових операцій для переконання в їхній правильності;
- порівняння з попередніми періодами: порівняння фінансових показників з попередніми періодами може допомогти виявити аномалії та вирішити можливі проблеми;
- інвентаризація: цей метод передбачає докладне дослідження конкретних областей бухгалтерського балансу для виявлення можливих викривлень та помилок.

Ці методи спільно допомагають аудитору переконатися в правильності та достовірності фінансових заяв компанії. Варто наголосити, що аудитор також використовує й інші методи для детального дослідження важливих аспектів перевірки.

Наприклад, дискримінантний аналіз важливий у процесі аудиту балансу, оскільки дозволяє оцінити фінансову стійкість та ризики підприємства. Цей метод дозволяє виявити фінансові аномалії та незгоди в обліковій звітності, що можуть свідчити про можливі фінансові або корпоративні проблеми. Шляхом аналізу та порівняння фінансових показників дискримінантний аналіз допомагає аудиторам зрозуміти фінансовий стан підприємства та ідентифікувати потенційні ризики. Таким чином, використання дискримінантного аналізу допомагає підвищити ефективність та точність проведення аудиту балансу.

Враховуючи важливість дискримінантного аналізу, застосуємо його інструменти з практичного аспекту та оцінимо рівень загрози банкрутству ФГ «Злагода 10» (таблиці 3.1).

Результативність застосування прийомів дискримінантного аналізу за використанням даних досліджуваного фермерського господарства засвідчує, що розрахований узагальнений інтегральний показник за моделлю Е. Альтмана формує базис для аргументації, що в умовах сьогодення та на поточну перспективу досліджуваний господарюючий суб'єкт у аграрній сфері має перспективу до розвитку.

Таблиця 3.1 – Дискримінантний аналіз за моделлю Е. Альтмана в контексті оцінки перспектив діяльності ФГ «Злагода 10»

Модель	$Z = 0,717 X_1 + 0,847 X_2 + 3,107 X_3 + 0,420 X_4 + 0,995 X_5$, де, X_1 – відношення власного оборотного капіталу до суми активів; X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; X_3 – відношення прибутку до виплати процентів і податків до суми активів; X_4 – відношення власного капіталу до заборгованості; X_5 – відношення виручки від реалізації до суми активів.			
Назва етапу	Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Перелік змінних та їх розрахункове значення	X_1	0,122	0,122	0,122
	X_2	0,144	0,609	0,551
	X_3	0,311	0,062	0,124
	X_4	1,05	1,071	0,773
	X_5	0,607	0,617	0,687
Визначення інтегрального показника	Z	2,234	2,481	2,257
Висновок за результатами проведеного аналізу	$Z < 1,23$ – підприємству у найближчі два-три роки загрожує банкрутство; $Z > 1,23$ – підприємство має стійкий фінансовий стан	Розрахунковий інтегральний показник відповідає нормативу і засвідчує стійкий фінансовий стан підприємства		

**Джерело: розраховано автором за матеріалами досліджуваного фермерського господарства*

Результати розгляду теоретико-методичних аспектів аудиту форми 1-м «Баланс» вкотре дає підстави для резюмування, що якість планування, достовірні інформаційна платформа, раціональний перелік аудиторських процедур формують аксеологічність, яка забезпечує достовірний базис формування Звіту аудитора, який основою для трансформації ініціатив управлінського персоналу, імплементації яких відбудеться у стратегічній перспективі.

3.3 Конкретизація напрямів вдосконалення контрольних процедур щодо показників Балансу

Внутрішній контроль у процесі аудиту є надзвичайно важливим, оскільки він допомагає забезпечити надійність фінансової звітності компанії. Внутрішній контроль спрямований на запобігання та виявлення помилок або шахрайства, оптимізацію операційної ефективності та дотримання внутрішніх політик і

процедур. Його належна налагодженість дозволяє аудитору ефективно проводити аудит і надати обґрунтоване висновок щодо достовірності фінансової звітності компанії.

Система внутрішнього досліджуваного фермерського господарства не є досконалою, що є своєрідним недоліком. Враховуючи важливість внутрішніх контрольних процедур у процесі незалежного оцінювання, вважаємо за доцільне акцент, спрямований на конкретизацію напрямів вдосконалення спрямувати на внутрішню контрольну компоненту досліджуваної форми звітності.

Цільова спрямованість системи внутрішнього контролю щодо фінансової звітності полягає в забезпеченні точності, достовірності та своєчасності фінансової інформації, яка подається у фінансовій звітності компанії. Підтримання ефективного внутрішнього контролю допомагає запобігти шахрайства, помилкам та іншим проблемам у фінансовій звітності, а також сприяє дотриманню фінансових стандартів та регуляцій.

Дієвість системи внутрішнього контролю як в системі управління підприємством, так і в процесі здійснення незалежного аудиторського контролю:

1) ефективність - критерій оцінки ефективності системи внутрішнього контролю визначає, наскільки добре система виконує свої функції та допомагає в досягненні цілей підприємства;

2) ефективність ресурсів - цей критерій визначає те, наскільки ефективно внутрішній контроль допомагає управляти ресурсами організації;

3) надійність - надійність системи внутрішнього контролю визначається можливістю системи вчасно виявляти та усувати помилки та шахрайство;

4) відповідність нормативним вимогам - Цей критерій визначає, наскільки система внутрішнього контролю відповідає вимогам законодавства та регулюючих органів;

5) ефективність аудиту - критерій визначає, як добре система внутрішнього контролю допомагає аудиторам при оцінці та перевірці фінансової звітності.

Ці критерії допомагають оцінити ефективність та ефективність внутрішнього контролю в організації.

Враховуючи взаємозв'язок форми 1-м «Баланс» з фінансовим станом, вважаємо за доцільне ідентифікувати, які складова внутрішня система контролю фермерського господарства повинна мати, а саме:

- контроль за відповідністю форми 1-м вимогам законодавства;
- чіткість облікової політики та узгодженість її норм з вимогами законодавства;
- раціонально врегульована внутрішня нормативна регламентація повноважень внутрішніх суб'єктів контролю з нормами законодавства України;
- дотримання вимог щодо проведення інвентаризації та моніторинг її результатів;
- перманентний підхід до оцінки структури пасивів;
- моніторинг результативності імплементації управлінських рішень та ін.

Система внутрішнього контролю повинна в першу чергу бути спрямованою на ідентифікацію проблемних аспектів в системі обліку.

Функції внутрішнього контролю призначені для того, щоб допомогти організаціям досягти своїх цілей шляхом мінімізації ризиків, пов'язаних з операціями, фінансовою звітністю та дотриманням законів і нормативних актів. Деякі ключові функції внутрішнього контролю включають:

- 1) оцінка ризиків: виявлення та оцінка потенційних ризиків, які можуть перешкодити організації досягти своїх цілей;
- 2) контрольна діяльність: впровадження політики та процедур для пом'якшення виявлених ризиків і забезпечення ефективного та результативного виконання операцій;
- 3) інформація та комунікація: забезпечення того, щоб відповідна та своєчасна інформація передавалася всією організацією для підтримки прийняття рішень та підзвітності;
- 4) моніторинг: регулярний перегляд та оцінка ефективності внутрішнього контролю для усунення будь-яких недоліків і постійного вдосконалення середовища контролю [8].

Ці функції працюють разом, щоб забезпечити впевненість у тому, що операції організації виконуються надійно та відповідно до вимог.

Методика внутрішнього контролю стану бухгалтерського обліку має наступні ключові властивості:

- 1) мета – оцінка повноти облікового процесу та своєчасності формування та подання інформації про всі наявні активи, пасиви, а також фінансовий стан;
- 2) предмет – оцінка системи обліку підприємства та визначення її ефективності;
- 3) об'єкти: внутрішні та зовнішні нормативні документи;
- 4) інформаційний базис: первинні документи, стандартні звіти облікового процесу;
- 5) завдання: оцінка функціональних обов'язків бухгалтерів та встановлення їх реального дотримання; оцінка процесу документообігу та правильності формування документів бухгалтерського обліку; перевірка правильності документального облікового супроводу господарських операцій, які реалізуються на підприємстві; перевірка достовірності облікових даних; оцінка реальності даних інвентаризаційного процесу та ін.

Методика внутрішнього контролю стану фінансової звітності (в т.ч. форма 1-м «Баланс») полягає в наступному:

- 1) у показниках форм фінансової звітності зацікавлені як зовнішні, так і внутрішні користувачі;
- 2) метою реалізації процедур внутрішнього контролю є визначення реалістичної оцінки фінансового стану; узгодженості всіх показників між різними формами фінансової звітності;
- 3) об'єктом є фінансова звітність річна та квартальна (в т.ч. форма 1-м «Баланс»), форми стандартної звітності, які пов'язані з рахунками бухгалтерського обліку, що є основою для формування бухгалтерського балансу;
- 4) завданнями є :
 - кореляція даних бухгалтерського балансу із відповідними показниками стандартної звітності та первинними документами:

- встановлення своєчасності формування балансу;
- кореляція показників бухгалтерського балансу з іншими показниками форм фінансової звітності;
- реалістична оцінка подій, які здійснюють вплив на ключові показники балансу.

На рисунку 3.11 подано запропоновану для впровадження методику проведення внутрішнього контролю фінансового стану у ФГ.

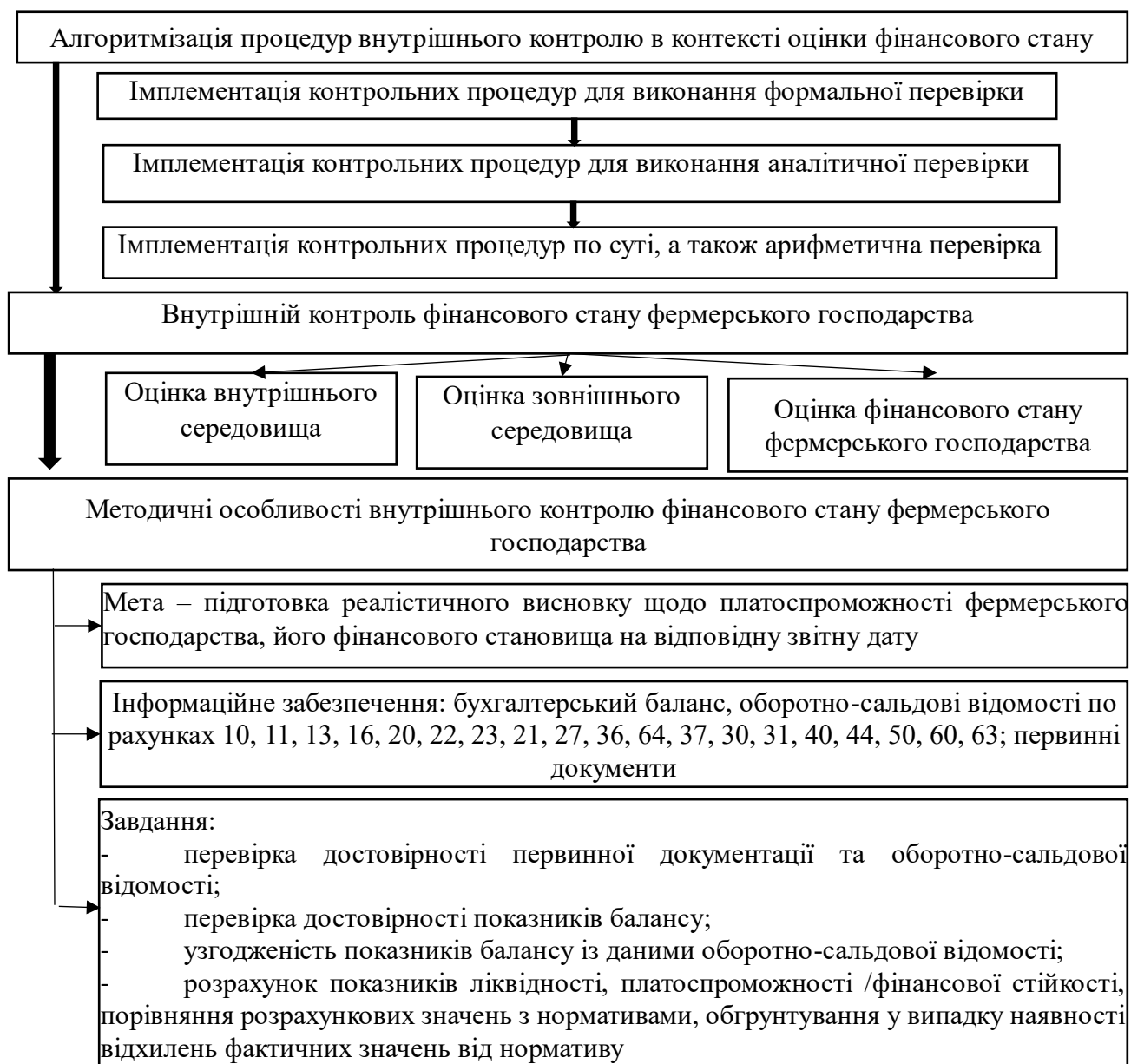

Рисунок 3.11 - Алгоритмізація процедур внутрішнього контролю в контексті оцінки фінансового стану

**Джерело: складено автором за матеріалами [8].*

Ефективний внутрішній контроль є дуже важливою складовою управління та розвитку підприємства. Він допомагає уникати фінансових ризиків, забезпечує правильну організацію процесів у підприємстві, підвищує довіру стейкхолдерів та сприяє досягненню стратегічних цілей. Основні принципи внутрішнього контролю включають планування, виконання, перевірку та коригування діяльності підприємства.

Впровадження внутрішнього контролю на підприємстві є дуже важливим процесом для забезпечення ефективного управління та запобігання можливим фінансовим шахрайствам. Внутрішній контроль включає в себе розробку і виконання процедур та політик, спрямованих на забезпечення точності та надійності фінансової звітності, виявлення та запобігання шахрайству, оптимізацію операційних процесів та зменшення ризиків.

Підприємство, яке має ефективний внутрішній контроль, може ефективно управляти своїми ресурсами, покращувати свою ефективність та конкурентоспроможність, а також забезпечувати довіру у стосунках з зацікавленими сторонами, такими як акціонери, клієнти та регулятори. Отже, впровадження внутрішнього контролю на підприємстві не лише важливе, але й необхідне для його успішної діяльності та збереження довіри всіх зацікавлених сторін.

ВИСНОВКИ

1. За результатами дослідження встановлено, що бухгалтерський баланс у процесі управління підприємством відображає фінансове становище компанії на конкретну дату. Цей фінансовий звіт показує всі активи компанії (такі як грошові кошти, майно, запаси тощо), її зобов'язання (такі як кредиторська заборгованість, позики) і власний капітал. Автором ідентифіковано ключові класифікаційні ознаки, які визначають різновиди бухгалтерського балансу, а саме: час та джерело складання, форма, повнота оцінки, зміст, обсяг, часова орієнтація.

2. Ідентифіковано перелік нормативної документації, норми якої повинні бути враховані у процесі складання балансу, а саме: закони, положення, методичні рекомендації.

3. Результати огляду теоретичних матеріалів дозволили сформулювати теоретичні засади як формування показників балансу, так і методики проведення аудиту.

4. Результати аналітичної оцінки показників діяльності фермерського господарства засвідчили наступну тенденцію:

- діяльність досліджуваного господарства спрямована на досягнення мети, зазначеної вище, але із обов'язковим дотриманням наступних зобов'язань: дотримуватися цільового використання земельних ресурсів; виробництво не має негативно впливати на екологію; дотримуватися своєчасності сплати податків; забезпечувати виробництво якісної продукції та ін.;

- що активи у 2023 році порівняно з 2021 роком за вартісним параметром в цілому збільшилися на 20191,60 тис. грн, що є закономірним фактом, оскільки необоротні активи за рахунок збільшення вартості основних засобів (на 2742,80 тис. грн) та довгострокових біологічних активів (на 72,90 тис. грн) збільшилися на 2815,70 тис. грн., а оборотні активи за рахунок збільшення вартості запасів (на 8511,50 тис. грн.), дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (на 3077,30 тис. грн.), іншої поточної дебіторської заборгованості (на 803,00 тис. грн), грошових коштів та їх еквівалентів (на 6295,60 тис. грн.) при одночасному

зменшенні поточних біологічних активів (на 33,10 тис. грн), дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 1278,40 тис. грн);

- співвідношення власного капіталу: довгострокових зобов'язань, цільового фінансування та забезпечення: поточних зобов'язань у 2021 році - 71,46% : 11,70 % : 16,84 %; 2022 році – 71,83 % : 7,17 % : 21,00 %; 2023 році – 64,77 % : 8,43 % : 26,80 %, відповідно, протягом трьох років дослідження домінуюча компонента є власний капітал.

- господарство у 2023 році порівняно з 2021 роком збільшило дохід від реалізації на 27375,40 тис. грн., але собівартість реалізованої продукції за цей же порівняльний період також збільшилася на 26477,10 тис. грн. Проте, потрібно зафіксувати позитивні зміни щодо розміру валового прибутку, який у 2023 році був у розмірі 13102,40 тис. грн., що на 898,30 тис. грн. більше ніж у 2021 році, крім того, у звітному періоді порівняно з базисним збільшилися інші операційні витрати на 965,30 тис. грн. та зменшилися інші доходи та інші витрати (на 1224,60 тис. грн. та 460,80 тис. грн). У результаті всіх зафіксованих тенденціальних змін у 2023 році чистий прибуток скла 4710,10 тис. грн., що на 5830,80 тис. грн. менше ніж у 2021 році.

- всі показники рентабельності у динаміці зменшуються, оскільки у 2023 році у порівнянні з 2021 роком відбулося суттєве зменшення розміру чистого прибутку, що підтверджено даними таблиці 2.3., відповідно рентабельність активів зменшилася на 6, 48 п.в., рентабельність власного капіталу – на 8,5 п.в., рентабельність діяльності – на 14,82 п.в.;

- у 2023 році порівняно з 2021 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 0,11 оборотів, а кредиторської - на 109,88 оборотів;

- трудовий потенціал у 2022 та 2023 роках було представлено 20 особами, а в 2021 році – 21 особа. Тобто, характерною є стабільність у кадрах.

5. Досліджуване фермерське господарство облік веде з використанням програми «1 С : Підприємство 8.3». Заповнення форми 1 фінансової звітності здійснюється на підставі даних оборотно-сальдової відомості по відповідному рахунку бухгалтерського обліку. Структура форми 1 є класичною, яка забезпечує

рівність активу та пасиву. У процес відображення складових компонент активів у формі 1 дотримуються такі ключові вимоги: достовірність визначення оцінки складових активів; використання активу дозволяє у майбутньому отримати економічну вимогу.

Відносно зобов'язань, то потрібно зазначити, що вони ідентифікуються на довгострокові та поточні, але для того, щоб їх відобразити у формі 1 необхідно: оцінку відповідного виду зобов'язань можна достовірно встановити; при погашенні зобов'язань відбудеться зменшення економічної вимоги; до складу доходу звітного періоду необхідно віднести зобов'язання, яке було визнане на відповідну дату балансу.

6. Враховуючи, що на сьогодні використання програми «1 С: Підприємство 8.3» на сьогодні є забороненим, відповідно, рекомендуємо для досліджуваного господарства замінити програмний продукт на «BAS: Бухгалтерія», який дозволяє оперативно формувати різні форми регламентованої звітності. Для того, щоб у автоматизованому форматі створити форму 1- м «Баланс» необхідно скористатися вкладкою «Регламентовані звіти».

7. Ідентифіковано етапи аудиторського дослідження форми 1-м «Баланс», яка є доцільною після результативної імплементації узгоджених умов відповідного завдання: планування (розробка стратегії аудиту в якій буде акцентована увага на перевірці форми 1-м, оцінка та визначення рівня суттєвості, розробка плану, який повинен узагальнювати процедури оцінки ризиків, а також деталізацію подальших процедур аудиту, процес корегування плану за необхідності); виконання процедур аудиту (імплементація процедур аудиту, які забезпечать провести оцінку ризиків, а також подальших процедур аудиту та реалістична оцінка результативності процедур аудиту, яка забезпечує формування доказової бази); інформаційна взаємодія (процес інформаційної взаємодії аудитора та осіб, який наділено управлінськими функціями).

8. Методичні засади аудиту балансу мають зводитися до наступного: оцінка бізнес-середовища фермерського господарства; оформлення договірних відносин між замовником та виконавцем незалежної перевірки; створення та оцінка

інформаційного забезпечення; діагностика аудиторського ризику та рівня суттєвості; планування перевірки та визначення необхідного інструментарію для ефективності; аудит активів; аудит пасивів; оцінка платоспроможності, ліквідності, ризику банкрутства; документальне узагальнення результатів аудиту, їх обговорення із замовником перевірки.

9. Система внутрішнього досліджуваного фермерського господарства не є досконалою, що є своєрідним недоліком. Враховуючи важливість внутрішніх контрольних процедур у процесі незалежного оцінювання, вважаємо за доцільне акцент, спрямований на конкретизацію напрямів вдосконалення спрямувати на внутрішню контрольну компоненту досліджуваної форми звітності. Враховуючи взаємозв'язок форми 1-м «Баланс» з фінансовим станом, вважаємо за доцільне ідентифікувати, які складова внутрішня система контролю фермерського господарства повинна мати, а саме: контроль за відповідністю форми 1-м вимогам законодавства; чіткість облікової політики та узгодженість її норм з вимогами законодавства; раціонально врегульована внутрішня нормативна регламентація повноважень внутрішніх суб'єктів контролю з нормами законодавства України; дотримання вимог щодо проведення інвентаризації та моніторинг її результатів; перманентний підхід до оцінки структури пасивів; моніторинг результативності імплементації управлінських рішень та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник для студентів спеціальностей «Облік і аудит» вищ.навч.закл. 2-ге вид., перероб. та доповн. Ж.: ПП Рута, 2002. 672 с.
2. Візіренко С.В., Копил Я.М. Удосконалення методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану. *Управління змінами та інновації*. 2021. № 1. С. 18 – 23.
3. Войтенко А., Свічкарь Н. Особливості ведення обліку та складання бізнес-звітності в умовах воєнного стану. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 5. С. 48–53.
4. Горбенко Р.О. Аудит фінансового стану підприємства: особливості проведення та роль в управлінні підприємством. *Управління розвитком соціально-економічних систем : матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції*. Частина 2. 21-22 березня 2024 року Харків , 2024. С.162-166.
5. Горбенко Р.О. Ключові методичні аспекти складання форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» підприємства. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації»*, (19 листопада 2024 р, м. Суми). С. 283 – 284.
6. Гуменюк А.Ф., Цимбалюк Г.С. Сутність та становлення балансу підприємства як основної форми фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 2. С. 56–58.
7. Даценко Г. В. Проблеми оцінювання фінансового стану підприємств за результатами аудиторської перевірки. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Вип. 5. С. 29-33.
8. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.
9. Зозуляк М.М., Зубака Р.В. Сучасні підходи до аналізу та аудиту фінансової звітності підприємства. *Освіта і наука*. 2023. Вип. 2(35). С. 309–315

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999. URL: <http://surl.li/abfdif> (дата звернення 25.12.2024 р.).

11. Колісник О., Шацков В. Аудит фінансової звітності: стратегія, план, процедури та методи. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34. № 1. С. 226–235.

12. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <https://surl.lu/zipfac> (дата звернення 21.01.2025).

13. Лега О., Єрмолаєва М., Тютюнник С. Інформативність бухгалтерського балансу: аналіз структури та функцій. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 14-21.

14. Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності : затв. наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013. URL: <https://surli.cc/qasemx> (дата звернення 22.02.2025).

15. Мулик Я.І. Розвиток організаційно-методичних аспектів аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. URL: <https://surl.li/osgylw> (дата звернення 21.02.2025).

16. Назаренко І.М. Фінансовий аудит «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» підприємства: організаційно-методичні аспекти та процес алгоритмізації. *Бізнес Інформ*. 2017. № 4 (471). С. 308 – 313.

17. Назаренко І.М., Назаренко О.В., Соколенко Л.Ф. Організаційно-методичні основи аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6 (497). С. 194 – 201.

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. URL: <https://cutt.ly/0N1FfJ8> (дата звернення 21.10.2024).

19. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит: організація і методика: навч. посіб. Київ: Алерта, 2010. 584 с.

20. Податковий кодекс України. URL: <http://surl.li/lwkwlc> (дата звернення 09.10.2024).

21. Проскуріна Н.М. Вимоги до аудиту фінансової звітності: проблемні питання МСА. URL: <https://surl.li/bxhtxj> (дата звернення 12.02.2025).
22. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII URL: <https://cutt.ly/Cnj1jPw> (дата звернення 07.02.2025).
23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 14.11.2020. URL: <http://surl.li/wpzc> (дата звернення 07.02.2025).
24. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://surl.li/axagv> (дата звернення 07.02.2025).
25. Проскуріна Н.М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика: монографія. К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агенство». 2011. 739 с.
26. Савченко В., Кононенко Л., Назарова Г. Використання методів фінансового аналізу при виконанні аудиторських процедур. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-38>
27. Тесак О.В. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 1(15). С. 281 – 287.
28. Томчук В.В., Кашуба А.Г. Баланс як форма фінансової звітності під час воєнного стану. *Економіка і організація управління*. 2022. № 3(47). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/13930> (дата звернення: 02.01.2025).
29. Audit Chamber of Ukraine (2024). Development Strategy of the Audit Chamber of Ukraine until 2028. <https://www.apu.com.ua/> (accessed 12.02.2025).
30. Baah G. Auditing and society: structuration theory perspective on auditor interactions with their clients. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 2022. Volume 26, Issue 6. URL: <http://surl.li/nonvf>. (accessed 12.02.2025).
31. Handbook of international quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronouncements. Edition 21. International Federation of Accountants. Volume 1. 1146 p. URL: <http://surl.li/nonvn> (дата звернення 12.02.2025).

32. Internal Control – integrated Framework. *The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*: Website. 2020. URL: <http://www.coso.org/guidance.htm>. (дата звернення 12.02.2025).

33. Pasko, O., Hordiyenko, M., Chen, F., Tkal, Y., & Abraham, Y. (2021). Mapping Global Research on International Financial Reporting Standards: A Scientometric Review. *International Journal of Financial Research*, 12(3), 116. <https://doi.org/10.5430/ijfr.v12n3p116> (дата звернення 12.02.2025).

ДОДАТКИ